

ŽIVA ZAJEDNICA

Siječanj-Veljača / Jan.-Febr. 1981. Broj 1/2

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,- DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

„Što će biti od ovoga djeteta?“

(Lk 1,66)

(Razmišljanje jedne majke – Eine Mutter überlegt)

Godina za godinom prolazi, pitanje za pitanjem se niže u gomili teškoća odgovora djece koja rastu izvan svoje domovine. Domovina je pojam o kojem se govori u kući, istina često, ali je pitanje da li se govori dovoljno iscrpno. Što je dječica, rođenoj na tisuće kilometara od domovine, zapravo u srcu, u duši, u mislima? Osjećaju li i ona čežnju za domom kao i mi odrasli? Znače li im nešto običaji rodnog kraja, zanosi li ih podneblje domovinsko, jesu li im drage pjesme ispod starih krovova, povijest roda njihova? Ne znam.

Znam da od njih treba stvoriti zrele i svjesne ljude, ali kako? Žive u sredini koja na njih uvelike utječe – i pozitivno i negativno. Njemački im je jezik u prvom planu, njime se služe svakodnevno, on im je postao gotovo „materins-

ki“. A hrvatski, jezik djedova i otaca, polagano je ali ustrajno potiskivan u drugi plan. Što učiniti da se ta situacija promijeni? Može li roditeljska kuća sama odigrati povijesnu ulogu ili joj treba pomoć? Tko joj može pružiti tu pomoć: Crkva, škola ili netko treći? Pitanje za pitanjem.

Kao majka promatram svoju i tuđu djecu, strepim nad njima želeći im samo najbolje. Nisam u stanju ponijeti na svojim leđima svu težinu odgovornosti koju mi nameće današnji trenutak življenja u Njemačkoj. Tražim, analiziram, razmišljam. Sa svih su strana, čini mi se, ugrožna ta ljubljena bića. Radi njih sam došla raditi u ovu zemlju i ne znam točno što je za njih bolje: život u tuđini, ali s nama roditeljima, ili život u domovini, kod djeda i bake, ali bez nas

Was wird aus diesem Kind?

(Eine Mutter überlegt)

roditelja. Naše dvoje djece je s nama, a treće kod muževih roditelja. Ako i to treće dovedem ovamo, onda za njihovu budućnost, radi koje sam se i prihvatila posla u firmi, nećemo moći učiniti mnogo. Raditi u poduzeću i odgajati troje djece jest uistinu nemoguće. Ne znam ni sama što činiti.

Prije kratkog vremena upitao me moj najmlađi: „Mama, zašto sam ja ‚Ausländer‘ kad sam rođen u Njemačkoj i kad dobro govorim njemački?“ Pitam se kako dostupno rastumačiti djetetu taj pojam?

Veoma često razgovaramo u krugu obitelji što zapravo naša djeca sama misle, kakvu sliku o budućnosti imaju oni. Pokušavala sam čuti mišljenja vršnjaka moje djece. A ta su mišljenja i stavovi vrlo različiti. No, po svemu sudeći, najveći dio naših mladih vidi svoju budućnost u Njemačkoj. Nastoje se što bolje uklopiti u sredinu u kojoj sada žive, rijetko govore hrvatski, čak i kad su s Hrvatima, stižu njemačke prijateljke i s vremenom će se, tako se barem ja bojim, potpuno izgubiti u moru ovoga velikog naroda.

(nastavak na sl. str.)



Povratak kući ili asimilacija – jedina alternativa ovih hrvatskih vjeroučenika

- „Mir i dobro“ u zemlji hrvatskoj str. 4–6
- Nadbiskup Kuharić u Australiji str. 7–9
- Nema marksizma bez ateizma str. 10
- Naš Tin Ujević str. 11–12
- Svijeća za Baricu str. 17
- Kad se laže, ovako se kaže str. 20
- Bischof Moser schreibt... str. 20

Upravo zbog toga nameće se pitanje da li je uopće dobro da nam djeca ovdje završavaju škole. Ne pomaže li im se tako da se što brže asimiliraju i ponijem-če? Malo je, nažalost, naših mladih koji su srcem u domovini. Njih, strah me je, ne vuče želja da se povrate na rodno ognjište, u zajedništvo svoga roda. A ni mi odrasli o svom povratku puno ne razmišljamo niti o njemu dovoljno pred djecom govorimo. Mi već godinama, a mnogi roditelji i desetljećima, ovdje ostajemo. Što činiti da nam se djeca ne odnarođe, da se ne otrgnu iz svog roda i jezika?

Nekoliko je čimbenika koji mogu, manje ili više, pomoći roditeljima u očuvanju narodnog identiteta njihove djece. To su **obitelj, Crkva i škola**. Zar ne bi bilo moguće da Crkva i škola pokažu malo više spremnosti i truda oko čuvanja domovinske baštine i da je prenose, s više umješnosti i volje, mladima? Ili se možda varam kad mislim da izvrsni posao naših misija na tom području ipak nije dostatan? Daj Bože, da se varam. Naša djeca pjevaju, skupljaju su na folklorne sastanke, spremaju se za olimpijadu, idu na hrvatski vjeronauk. Ali u kojim postocima? Koliko ih je tim aktivnostima obuhvaćeno? Premalo. Trebalo bi, čini mi se, svake nedjelje i blagdana **zaista** obraditi po jednu zgodnu temu u propovijedima (ne da se djeca vrte, a odrasli drijemaju). Trebalo bi kroz **propovijedi** oduševljivati mladež za divne ideale velikana uma i srca koji su nikli u hrvatskom narodu. Kroz dugu povijest smo često bili iseljenici, ali sačuvali smo svoj identitet zahvaljujući upravo Crkvi i svećenicima. Zar su današnji svećenici, duhovni sinovi „gorskih svećenika“, danas posustali ili ne vide da je trenutak ozbiljan?

Mladi su puni pitanja, sumnja, sukoba i potreba da se s nekim porazgovore, posavjetuju. Toliko tema za **ozbiljna predavanja**, za plodne diskusije, za usmjeravanja mladih na pravi put. Ne bi se smjelo dopustiti da ulica, disko i slične „institucije“ odgajaju mlade više nego Crkva, nego obitelj. Trebalo bi zajednički tražiti mogućnosti, načine i vrijeme da mladima pomognemo.

Pitanje je da li **škola** ovdje odgovara svom zadatku. Koliko naše djece pozna svoju povijest? A naša je povijest burna i grijehe je ne omogućiti djeci da je upoznaju i da ne budu ponosni upravo na svoj narod. Nije li i izbjegavanje govorenja hrvatskim jezikom plod komplek-

sa manje vrijednosti? Škola vodi premalo računa o svakoj pojedinoj osobi i specifičnoj osobnosti. I to pridonosi utapanju u općenitost i gubljenje.

Na kraju svih ovih razmišljanja uvjeren sam kao majka da, uza svu pomoć izvana, ipak **najviše može učiniti obitelj**, obitelj koja pozna i ljubi svoje. Obitelj je, naime, domovina u malom. Ako obitelj svakoga dana, makar i kratko, zajednički moli, ako od vremena na vrijeme članovi obitelji pročitaju knjigu i o njenom sadržaju zajednički porazgovore, ako poslušaju naše pjesme i slično – sigurna sam da hrvatski jezik neće u očima naše djece biti manje vrijedan, da se djeca neće stidjeti svoje povijesti i svoga podrijetla, svoje Crkve i svoga hrvatskog naroda.

A što kažu naša djeca?

Ovih smo dana na dopunskom vjeronauku u jednoj našoj misiji postavili vjeroučenicima nekoliko pitanja u svezi s njihovim životom u Njemačkoj, s učenjem i govorenjem hrvatskog jezika i s povratkom u domovinu. Na pitanja se odgovaralo pismeno. Odgovori su simptomatični i zabrinjavajući.

Ž.z.: Sviđa li ti se život u Njemačkoj?

– Život u Njemačkoj mi se jako sviđa. Imam puno prijatelja. To su uglavnom Nijemci (Slavek K., 4. r.).

– Meni se život u Njemačkoj sviđa više nego doma (Željko B., 7. r.).

– Meni se život kod kuće sviđa više nego u Njemačkoj. Ali, ni Njemačka nije loša (Gordan Č., 6. r.).

– Ja ne želim živjeti u Njemačkoj (Anna, 5. r.).

Ž.z.: Govoriš li bolje hrvatski ili njemački?

– Ja više volim govoriti hrvatski nego njemački, ali s hrvatskim imam puno poteškoća (Sylvie N., 8. r.).

– Ja govorim bolje njemački nego hrvatski (Slavek K., 4. r.).

– Njemački govorim bolje nego hrvatski (Željko B., 7. r.).

– Kad sam došao u Njemačku znao sam dobro hrvatski. Sada znam bolje njemački. Ja sa svojim roditeljima nekada razgovaram njemački, a nekad hrvatski, ali više hrvatski (Gordan Č., 6. r.).

Ž.z.: Razgovaraju li tvoji roditelji o povratku kući?

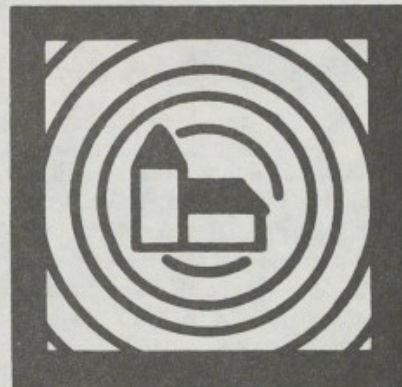
– Moji roditelji će se možda vratiti kući, ali oni ne govore o tome (Slavek K., 4. r.).

– Ja sam svoje roditelje pitao kad ćemo se vratiti kući. Mama je rekla da to samo dragi Bog zna (Gordan Č., 6. r.).

– Ponekada razgovaraju o tome, ali zasa- sada ne znaju kada će se sasvim vratiti kući (Željko B., 7. r.).

– Oni o tome razgovaraju, ali još dobro ne znaju (Anna, 5. r.).

– Moji se roditelji ne misle više nikada vratiti doma u Hrvatsku... Ne vjerujem da će mi biti moguće da se zastalno vratim u Hrvatsku (Sylvie N., 8. r.).



Što će biti od ove djece?

Trebalo bi da njihovi roditelji i svi naši roditelji u Njemačkoj što više razmišljaju o pjesmi Drage Britvića „**Dico moja**“ sa Splitskog festivala 1978. godine i da u djelo provedu ono što ih starci u domovini mole:

*Vratite se, mili moji,
Dok još stare oči vide
Kako vrime zadnje ide
A vi svitom kuda koji.
Otkinuti od svog škoja¹,
Mili moji, dico moja.*

*Stara vrata na konobi
Neko zakračunat mora,
Ruke slabe, lumin² trne,
A vi kud vas nose mora.
Otkinuti od svog škoja,
Mili moji, dico moja.*

*Da ništa drugo ne da vam svit
Do komin i kamen i sol,
Nekoga će uvijek ovdje bit
Za iznit vina na stol.*

*Mocire³ sa starog škoja
Kida bura, nosi jugo.
Di su vaše vridne ruke,
Di ste, di ste tako dugo?
Vratite se do svog škoja,
Mili moji, dico moja.*

¹ škoj = otok

² lumin = svjećica

³ mocire = vinogradske pregrade

Kršćanska godina i kalendar

Od Božića do svetog Vlahe i Valentina

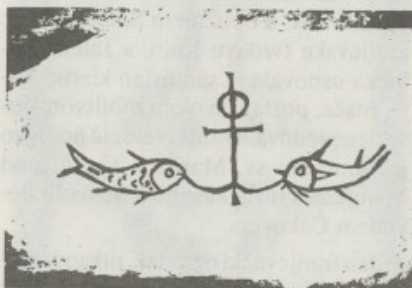
Prošli su prisni i dragi božićni blagdani, ali crkvena godina se nastavlja. Crkva u siječnju slavi više svetaca i značajnih događaja, ali je najvažniji onaj od 11. siječnja kad se spominjemo krštenja Isusa Krista. Po Evanđelju sv. Mateja (3, 13-17), Isus je došao iz Galileje na obale rijeke Jordana, tamo sreo **Ivana Krstitelja** zahtijevajući da ga krsti. Ivan se ustručavao govoreći da bi trebalo biti suprotno, to jest da Isus njega krsti, ali je Krist ostao uporan i Ivan je obavio krštenje u mlakim vodama Jordana. Uto se nad krštenikom pojavi Duh Sveti u obliku golubice a uokolo se začuše riječi: „Ovo je Sin moj ljubljani, koga sam odabrao.” Potom je Duh odveo Isusa u pu stinju da ga napastuje đavao.

Ovaj svetopisamski prizor Isusova krštenja i kušnje nadahnuo je mnoge umjetnike riječi i slike svih vremena, od **Pintorecchia** do **Tolstoja**. Ivan Krstitelj je prvi nazvao Isusa da je **Mesija**, od Boga poslan. Njega će smaknuti Herod na zahtjev svoje žene **Herodijade**, 29. godine poslije Kristova Rođenja. Svetkovina rođenja Ivana Krstitelja slavi se 24. lipnja. U Hrvatskoj se tada pale **ivanjski krijesovi** koje u Dalmaciji zovu **svitnjaci**. Ali o tom podrobnije u nastavku crkvene godine. Zasadu kažimo samo to da se u našem narodu u domovini, kod seljačkog svijeta, hod sunca računao od Ivana do Ivana, to jest od Ivana Krstitelja do Ivana Božićnjaka, svetopisca koji je pokraj Evanđelja napisao još i čuveno **Otkrivenje** ili **Apokalipsu**. Njegov je blagdan 27. prosinca.

Od poznatijih svetaca i svetica Božjih koji se slave u siječnju još treba spomenuti **svetog Lucijana**, francuskog mučenika iz 285. g., kojeg je ime i kod Hrvata dosta često. Na 20. siječnja pada blagdan svetih **Fabijana i Sebastijana**, dvojice rimskih mučenika iz prvih stoljeća kršćanstva. Sutradan je svetkovina **sve-ta Agneze - Janje**, mučenice od dvanaestak godina u isto rimsko doba. Kod nas je svugdje uobičajeno ime Janja ili Jana, a posebno je poznata i opjevana kapela sv. Jane u „samoborskom divnom kraju tom’ kao i Šenoia, lijepa Jana, ribara starog kći”. Par dana kasnije slavi se sv. Franjo Saleški, razmjerno mlad svetac, umro je 1622. g. a bio je biskup u Ženevi. Na zadnji pak dan siječnja slavi

se talijanski svećenik Ivan Don Bosco, koji je u prošlom stoljeću osnovao red **Salezijanaca**, poznat i kod Hrvata.

U zadnjem tjednu siječnja još se slavi **obraćenja sv. Pavla apostola** koji se prije toga zvao Saul. On je bio učeni farizej i nemilosrdno je progonio prve kršćane, sve dok mu se jednog dana, na putu u Damask, ne ukaza Krist obrativši mu se blagim riječima: „**Saule, Saule, zašto me progoniš!**” U iste dane, 25. i 26. siječnja, spominju se Pavlovi učenici **Timotej** i **Tito** koje je sv. Pavao obratio i posvetio im prekrasne svoje poslanice, posebno **Timoteju**. A 28. siječnja je svetkovina čuvenog **svetog Tome Akvinskog**, velikog bogoslova, dominkanca i pariskog profesora koji je umro 1274. g. Ovaj svetac je velik učenjak i danas se još proučava. Kažu da je od njega mnogo toga preuzeo Lenjin i njegovi boljševici, ali da je to krivo shvaćeno i još lošije primijenjeno.



U veljači je svakako najznamenitiji blagdan **Svijećnice** ili **Kandelore**, 2. veljače, kad su Isusa donijeli na prikazanje u hram jeruzalemski. U Dalmaciji se kaže da kad je **kandelora**, zima fora, to jest da je hladnoća već na izmaku, ali druga jedna izreka veli „za njom ide Blaž, kaže da je laž”. **Sveti Blaž**, 3. veljače, je u Dubrovniku slavljen kao **sveti Vlaho**, zaštitnik Dubrovačke republike, a zapravo je sv. Blaž bio Armenac i veliki zaštitnik progonjenoga armenskog naroda. Dubrovnik se također često nazivao i naziva Republika Svetog Vlaho, koja je bila slobodna sve dok je nije uništio Napoleon i njegove vojničine početkom prošlog stoljeća. Dubrovačku privrženost sv. Vlaha najzornije opisuje domaći književnik Ivo Vojnović kad u „Dubrovačkoj Trilogiji” ovako opisuje kraj Republike:

„Pa ako ova tisućljetna zemlja slobode valja da propa, a mi homo, braćo, djeco! Eno nam lađa našijeh u portu. Ukrcajmo se, ponesimo i barjak i Sve-

toga Vlaho, pa odjedrmo, kako naši davni oci. Galebi i oblaci pitat će nas - tko ste? Koga istete? A jedra će odgovoriti: Dubrovnik plovi! Dubrovnik opet ište pustu hrid da sakrije SLOBODU.”

U veljači Crkva se još sjeća **svete Skolastike**, **sestre sv. Benedikta**, apostola Evrope. Prošle godine se slavila 1500. obljetnica njegova rođenja i kod nas Hrvata, jer su benediktinci veliki čuvari hrvatske kulture i vjere. Među ostalim, oni su nam sačuvali čuvenu **Bašćansku ploču**, prvi pisani spomenik hrvatskog jezika.

Dan kasnije, 11. veljače, slavi se **Majka Božja Lurdska** koja se u prošlom stoljeću ukazivala pastirci Bernardici u mjestu Lourdes, u Francuskoj. Lurd je postao jedno od najvećih katoličkih hodočasničkih mjesta u svijetu uopće. Tamo svake godine hrle tisuće i tisuće Hrvata i Hrvatica iz domovine i iz inozemstva. Tri dana kasnije slave se **slavenski apostoli sv. Ćiril i Metod**, zaštitnici Evrope, koji su mnogim slavenskim narodima donijeli ne samo kršćanski nauk nego i narodno pismo koje se u Hrvata zove glagoljica, a još se do danas sačuvalo, i pismeno i usmeno, u mnogim hrvatskim primorskim župama kao svjedok naše hrvatske i kršćanske samosvojnosti. Istoga dana je i blagdan **svetog Valentina**, iz trećeg stoljeća poslije Krista, koji se na Zapadu slavi kao svetac prijateljstva, a u nas je više poznat u sjevernim dijelovima zemlje.

.

Na stranicama „Žive zajednice” nastavljat će se kroz sve iduće brojeve u ovoj godini članci o Kršćanskoj godini i kalendaru. Kroz djela i život svetaca i svetica Božjih spominjat će se velike postaje kršćanstva uopće i kod Hrvata posebno, uvijek naviješćujući Riječ Božju. Ali, kako reče veliki protestantski bogoslov **Karl Barth**, onaj koji naviješćuje Riječ Božju mora držati Sveto pismo u jednoj, a svoj osobni kalendar i dnevnik u drugoj ruci. Tako će se bolje vidjeti ili smanjiti razlika između Riječi i Djela.

Zajedničar Ijetopisac

„Neka svi Kristovi učenici, ustrajući u molitvi i hvaleći Boga, prikazuju sebe kao živu, svetu, Bogu ugodnu žrtvu, neka po svoj zemlji svjedoče o Kristu i opravdavaju svoju nadu u vječni život pred onima koji to traže.” Drugi vatikanski sabor

„Mir i dobro” u zemlji hrvatskoj

Kroz 800 godina franjevci – sinovi Asiškog Sirotana – izgarali su u zemlji hrvatskoj Franjin duh otvorenosti Bogu i čovjeku, duh vjernosti Crkvi i narodu. Ta suživljenost s osnovicom narodnog bića poistovjećivala ih je s narodom iz kojeg su nicali i za kojeg su živjeli. Stoga su hrvatskom narodu oni prvenstveno „pučani”, „Mala braća” u suncem okupanim gradovima, „ujaci” naše junačke povijesti, „gorski svećenici” po selima sapetim kamenjem, skromni „patri” varoši ravnica i zelenih brežuljaka.

I. Dolazak franjevaca u naše krajeve*

U zemlju hrvatsku koju je posjetio sam sveti Franjo još za Svečeva života stigli su prvi nosioci „mira i dobra”. Svoje samostane osnivali su i kod nas „Tertio ab urbe lapide” – nedaleko gradova. Kad su ih, zbog opasnosti, gradske uprave prebacivale unutar zidina, smještaju se među pukom – popolo minuto – u predgrađima, nasuprot stolnica koje su bile stjecište viših slojeva – popolo grosso.

Među prvim poznatim nosiocima mira bili su fra Girard iz Modene s drugovima fra Pavlom iz Splita i fra Andrijom iz Trogira. Kad su, naime, g. 1242. nastale žestoke borbe između Splićana i Trogirana, ti su skromni ali već ugledni redovnici izmirili suparničke gradove. Oni su propovijedali mir i širili „pučke” pobožnosti među građanima. I njihovim nastojanjem uvodi se i u nas komunalno uređenje što je značilo jačanje gradskih samouprava. Još više su pomagali širenje bratovština kojih matricule pokazuju utjecaj franjevačkih pravila. U njima je građanim, bratim, ulazio djelotvorniji u crkveni i javni život, postao ravnopravni član društva kao i bogataš. Među bratimima se šire laude i skazanja. „Braćo, brata sprovodimo” ili prijevod sekvence fra Jacoponea da Todi, prvi su književni sastavci naših „začinjavaca” a njima se pridružuju i „Plaćevi” kao plodovi franjevačke pobožnosti.

Gradski samostani postali su kasnije mikropolis, često treći trg, duhovno središte sa školom, knjižnicom pa i apotekom kao kod Male braće u Dubrovniku, na Trsatu, u Zagrebu.

* Podnaslove u ovom članku stavila je redakcija „Z. z.”



Vjerujemo da će „lađa” hrvatskih franjevaca i ubuduće odolijevati vjetrovima i olujama

Franjevci su se, međutim, širili ne samo uz obalu nego i u unutrašnjosti. Hrvatski velikaši podizali su im samostane na svojim posjedima ili ih smještali u napuštene benediktinske opatije. Tako su ih Frankopani doveli na Košljun, a sami su im podigli samostan na Trsatu posvećen „Kraljici Jadrana”. Bribirci im grade samostane uz hrvatsku akropolu Bribir, u obližnjem Skradinu i uz kraljevsku tvrđavu Knin, a Jelena Šubička osnovala je samostan klarisa koje, inače, postaju svojom molitvom čuvarice gradova. Ivaniš Nelepić podigao je samostan sv. Marije u Cetini pod V'sinjem. Dosta kasnije Zrinski ih dovode u Čakovec.

Jedan franjevački ogranak, nikao iz eremita, trećoreci, osnivaju samostane u osamama ili zgodnim morskim uvalama. Oni su pomogli održanje glagoljice koja je bila jedno od sredstava očuvanja nacionalne svijesti na Kvarneru i Istri. Preko njih su glagoljaški misali i brevijeri dobili franjevačke oznake.

Iz gradskih samostana, raznih franjevačkih ograna, pa i provincija koje su nikle iz prvotne „Slavonske”, izišli su ugledni franjevci. Oni su hrvatskoj Crkvi dali oko 150 biskupa i apostolskih administratora, još više misionara, propovjednika te crkvenih dostojanstvenika vani, osobito na Bliskom Istoku. Mnogi su postali poznati bogoslovci kao fra Toma Ilirik, Juraj Dragišić, Benedikt Benković ili Matija Ferkić. Iz franjevačkog kruga nikao je fra Ivan Lukačić, klasik hrvatske glazbe, sitnoslikar fra Bone Razmilović i drvorezbar Fulgencije Bakotić. Nakon sudbonosnog potresa u Dubrovniku (1767.) bosonogi franjevac spasio je iz ruševina rukopise dubrovačkih pjesnika i povjesničara. U tom samostanu djelovao je jedan od naših najvećih leksikografa

Joakim Stulli. U sjeni tih samostana odgajani su mnogi vrsni svjetovnjaci. Prijatelj samostana sv. Franje u Splitu, najveći hrvatski renesansni pjesnik i evropski duhovni pisac Marko Marulić, bio je prožet Franjinim duhom kao i lirik hrvatske riječi Dubrovčanin Ilija Crijević, pisac „Bratu Franji za pjesničko umijeće”, ili kasnije u XVII. st. Ignat Đorđić i Jeronim Kavanjin kojeg je spjev „Bogastvo i uboštvo” izraslo iz evanđeoskog ideala franjevac splitskih samostana na obali i na Poljudu.

II. Čuvari „rasute baštine”

Dolazak franjevaca k nama zbio se u vrijeme početaka širenja dualističkih hereza u primorskim gradovima i unutrašnjosti. Zbog toga oni odlaze prema šumovitog Bosni gdje su se bili raširili bogumili. Njih nisu mogli suzbiti feudalni biskupi koji su se povukli na svoje dobro u Đakovo, ni učeni dominikanci, niti „križarske” vojne vođene, ne toliko zbog pravovjerja, koliko zbog osvajačke politike mađarskih vladara. Naprotiv, franjevci su pristupili bosanskom vjerniku u rudarskim naseljima, k stanovnicima predgrađa. Tu su se učvršćivali ne toliko inkvizicijom, koliko širenjem Kristove poruke razumijevanja čovjeka, učvršćivanjima vjere i širenjem pobožnosti, otkrivanjem dobrote Božje preko stvorenja koja su Njegova slava, a ne djelo sotone. Njihov uspjeh bio je spor jer su ga slabili prodori stranih vojska. Stoga su bosanski kraljevi i velikaši morali sjedinjavati heretike i kršćane. Vanjska presizanja i unutarnja trvenja slabila su otpor prema novom neprijatelju – turskoj sili, tako da g. 1463. Bosna „šaptom pade”. Posljednja kraljica Katarina, trećoredica, pokopana u Aracoeli u Rimu, položila je svoje tužno kraljevstvo Sv. Stolici.

248

U doba turskih prodora i ratnih razaranja grupe franjevaca bježale su s narodom. Papa Eugen IV. bio je obaviješten kako su turske horde od g. 1433. do 1477. uništile 16 franjevačkih crkava i samostana te im je dozvolio da preuzmu sedam samostana u Ugarskoj i Hrvatskoj. Izbjeglice su ušle u napuštenu benediktinsku kuću u Karinu, preuzeli samostan augustinaca na Visovcu, naselili se u Krapnju i Pašmanu, a nešto kasnije u Zaostrogu i Makarskoj. Drugi su bježali na sjever, kao iz Sinja, i to najprije pod Klis, a zatim u blizinu uskočkog Senja da bi kamenje samostana završilo u zidine Nehaja. U Slavoniji su g. 1575. podigli samostan u Velikoj, kasnijem središtu škole i kulture. S obom su nosili spise koji su dijelom završili u Ljubljani.

Ipak, rasutu baštinu čuvao je fratar – „ujak“. Jak kao suro kamenje, plemenit kao bosanske šume nije se samo očuvao nego i proširio.

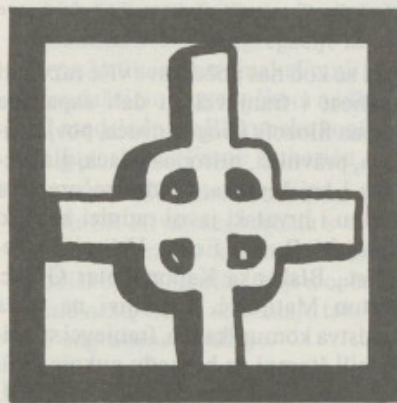
Nakon uključenja u turski način državnog života, osigurani Ahdnamom, previšnjim pismom Mehmeda II. El Fatih, franjevci su se širili Slavonijom i Ugarskom, preko Beograda Srbijom i Bugarskom, ušli u Erdelj, pa i u Carigradu imali su kuću, dok su područje Trebinja pastorizirali Mala braća iz Dubrovnika. Stoga je nastala urzrečica: „Kuda Turčin s čordom (mačem), tuda fratar s torbom“.

Za to je trebalo snalažljivosti od franjevačke jednostavnosti, i Turci su ih smatrali pučanima, do diplomatske lukavosti često praćene kesom zlatnika. Trebalo je na zgarištima neprestano graditi, biti pod udarom nezakonitih nameta i nepoželjnih gostiju, što je plastično posvjedočio fra Pavao iz Rovinja i umjetnički opisao Ivo Andrić.

Početkom XVII. st. tužio se bosanski provincijal kako su „siromašni fratri s toliko znoja obrađivali svoj mali vinograd, da je u tom radu njih 15 bilo sasječeno, drugi su bili na kolac nabijeni, neki najokrutnije batinjani, a nema fratra u habitu koji ovih zadnjih godina nije dobio svoj dio“. Pa ipak, braće je bilo dosta jer su nicali iz naroda kojemu su bili sve: duhovni pastiri, branitelji narodnih prava, tješitelji, savjetnici, učitelji, liječnici. Odlazili su u Italiju i drugdje na školovanje, a španjolski vladari davali su im pomoć, vestijarijo, koja je teško prelazila granice carstva, uvijek pod pashom sumnjičavih stražara.

Njihov pastoralni rad opisao je don Mihovio Pavlinović: „Gušći gaj u krševitoj planini, ili na brežuljku pusta poljica, zaklanja rudinu, koju obrasta u grobove. Na to zabitno groblje, treće, četvrte li nedjelje prokrade se preobučen redovnik; vadi iz bisaga paramentu i kalež; prisloni su uz deblji dub, pa služi Misu; tumači Vangjelje, krsti, ispovijeda, vjenčava, sprovodi. Ako naja Turčin, mitom ga odvraća od župe, da ne pogani posvećena mjesta; pa se pod samu noć vraća u dalek stan, ili u manastir...“

Tako je „ujak“ – nosilac „mira i dobra“ u vremenima nemira i zla na zemlji Krociji – čuvao vjeru i narodnost, kako piše povjesničar Tade Smičiklas: „Hrvatski franjevci pored svih muka i raznih progona nijesu ostavili vjernika, već trpeći s njima svako zlo, ustrajali su do časa oslobođenja“.



III. Djelovanje „ujaka“ na kulturnom polju

Usprkos teškim vremenima, životvornost „ujaka“ očitovala se i na kulturnom polju.

To su, između ostalog, knjige fra Stjepana Margitića, prosvjetiteljsko djelo fra Matije Divkovića i Tome Babića, njegova „Babuša“ koja je izišla u više izdanja „na korist duhovnu našega naroda slavnoga i jezika arvatskoga“. Te su knjige napisane da bi Kristova riječ stigla do vjernika zabitnih sela. U njima, kako se izrazio Babić, nema „velike mudrosti nego u kratku istomačenja Nauka Karstijanskoga za one, koji ne znaju ni latinski knjiga ili libra ne razumiju“. Međutim, „verše“ iz njih narod je prihvatio, prepjevao i stvorio hrvatsku posebnost – „pučke molitvice“ – pjesme o Bogu, Kristu, Mariju, svecima i vjerskim istinama i ponavljao ih na paši ili uz komin. Od tih se odvaja fra Petar Knežević završnim oblikom „Plača“.

Kod Bunjavaca fra Mihovil Radnić, Emerik – Mirko Pavić ili Lovre Bračuljević počeli su pisati po principu: piši kako izgovaraš, jer je, piše Bračuljević, „lipše i pofalnije pisati onako, kako se govori“.

Najveća vrijednost tih knjiga je što se u njima stvarao, kako bismo se danas izrazili, hrvatski jezični književni standard. Štokavsko narječje u tim knjigama učvrstilo se kao jezik uprave, znatnosti i propovijedi jer je, kako se izrazio Bartul Kašić kod izdavanja „Rimskog rituala“ (1640.) bio „najopćenitiji i koga može svak lašnje razumiti“. Stoga je Ljudevit Gaj u jeku ilirskog pokreta preuzeo tu varijantu našeg jezika.

Taj se rad odvijao dok se u klancima vjevalo, pogibalo i selilo. S tim seobama Dalmacija, kolijevka Hrvatske, ostala je hrvatska zahvaljujući franjevcima Ružiću, Vučkoviću, Marjanoviću. Oni su znali da se sami ne mogu osloboditi i smatrali su da će narod biti sretniji ako se polumjesec zamijeni sa šapom lava sv. Marka. Narod iz Bugojna, Livna, Rame i Duvna, iz Bročna ispod Mostara napucao je napuštene krajeve Dalmacije. Iz tih godina baruta izišao je Zagorac i uz njega fratar, fizički i psihički zdrav, snažan i ponosan te je osvježio primorske gradove, osobito Šibenik i Split. Svi ti, u ratu ispečeni junaci, željeli su nakon bojnih okršaja društvenu afirmaciju u čemu su ih pomagali fratri. Iz te težnje uzdizanja puka nikla je poezija fra Filipa Grabovca i fra Andrije Kačića Miošića.

Fra Filip je opisao serdare, harambaše i vojvode koji su poginuli ili umrli „doma“ ili „od prike“ da bi kao razmatranje nad sudbinom najvrijednijih nikla njegova uvijek buntovna pjesma „Od naravi i čudi Rvacke“:

„Kad kralj oće da kog srve,
tad Rvate meće prve,
a dobitak kad se dili
tad pitaju: „Gdi ste bili?““

To je bila rukavica bačena u lice Veneciji, a Grabovac ju je platio smrću u zloglasnoj tamnici „Sotto i piombi“.

Kačić je bio oprezniji. Želio je da „siromasi, težaci i čobani“ preko pjesme upoznaju junačku svoju prošlost. Kačić ne razmišlja čemu žrtve, nego ističe njihove slavne posljedice. Stoga se okreće narodu i iznosi mu njegovu veličinu. Stoga je „Razgovor ugodni“ postala naša najčitanija knjiga, oko 55 izdanja,

knjiga fratra pučanina upućena puku ali na kojoj su učili jezik i naši preporoditelji.

IV. Franjevci i hrvatski narodni preporod

Kad je povjesničar Grga Novak pisao o burnim danima francuske uprave kod nas i o otporu što su ga pružali franjevci „bezbožnim jakobincima“, naglasio je kako su oni već tada bili nacionalno svjesni i kako su željeli sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom. I zbilja, suradnici agitatora zagrebačkog biskupa Maksimilijana Vrhovca bili su fra Josip Glunčević, koji je u Šibeniku prepisivao stare isprave da se vidi kako je Dalmacija bila kolijevka Hrvatske, i fra Andrija Dorotić. Upravo stoga među prvim suradnicima „Zore Dalmatinske“ bili su i franjevci Konstantin Božić i Jeronim Vrdoljak.

Nezadovoljni austrijskom politikom razjedinjavanja hrvatskih zemalja, franjevci su prihvaćali hrvatski narodni preporod a javljaju se u prelomnoj godini 1860. vraćanja ustavnosti i to prvenstvo nastavnicima „Javnog višeg hrvatskog gimnazija“, otvorenog u Sinju g. 1854. – prve gimnazije u Dalmaciji s nastavnim hrvatskim jezikom. U svojoj knjižici „Glas hrvatsko-slovenski iz Dalmacije“ fra Antun Konstantin Matas je ustvrdio kako je većina u tadanjoj Dalmaciji hrvatska dok je manjina Talijana. Tim dokazima borio se Juraj Josip Strossmayer u Carevinskom vijeću za sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom protiv autonomaša konte Borellija. Ta franjevačka inteligencija unijela je u narodnu borbu, naglasio je Nikša Stanić, pučki elemenat, svjež, odlučno hrvatski koji se frontalno suprotstavljao jezično talijaniziranom gradu, želeći sačuvati vjeru i kršćanski moral, raditi na „čuvstvu narodnosti i izobraženosti hrvatske“.

Gdje je narodna korist tu su uvijek bili franjevci, bilo u borbi za obnavljanje glagoljice kad se osobito ističu trećoreci s fra Antunom Parčićem, protiv preziranja Talijana na Kvarneru i Istri s fra Jozom Miloševićem, bilo u borbi za hrvatska prava u razdoblju Orjune, stvaranja kršćanske inteligencije preko škola na Badiji, Visokom, Širokom Brijegu i drugdje. U Bosni i Hercegovini oni su ilirci a u vrijeme borbe protiv Osmanlijskog carstva oživljuju junaci „Osvetnika“ fra Grge Martića. Oni slično vode, kako tvrdi i Jaroslav Šidak,

pravilnu narodnu politiku u doba okupacije a hercegovački klerici g. 1912. izlaze u Mostaru na trg gdje pale mađarsku zastavu u znak protesta protiv komesarijata Cuvaja u Hrvatskoj. Pa i preporodna lira zagudila je na strunama franjevac Martina Nedića, Franje Jukića, Ilije Despota ili glazbenika Fortunata Pintarića. Vjerujući u moć prosvjete fra Didak Buntić osnivao je duž Hercegovine „seoske škole“. U vrijeme gladi, iza I. svj. rata, franjevci su prošnom spasili narod „Kršnog zavičaja“.



Il' u vrtiću, il' u staračkom domu, il' u bolnici – one su uvijek „dabei“

Kad se kod nas počela sve više razvijati znanost i franjevci su dali zapažena imena filozofa i bogoslovaca, povjesničara, pravnika, prirodoslovaca, glazbenika i književnika. Među trećorecima bili su i hrvatski javni radnici kao Iso Kršnjavi, Rudolf Ecker, Velimir Deželić st., Blaženka Kapor, Petar Grgec, Antun Matijević. Osjetljivi na nova sredstva komunikacija, franjevci su pristupili štampi da bi među pukom širili pobožnost i kršćanski nauk. Već g. 1911. izdavalu su preko 10 glasnika i revija kojih se broj nije ni danas smanjio. Jednako kapucini su kod nas počeli jače duhovno djelovati, osobito na Rijeci, gdje se ističe fra Bernardin Škrivanić.

Od XIX. st. osnivaju se i kod nas razne družbe časnih sestara franjevki. One se uz molitvu, što je stoljetna uloga klariša, posvećuju školskom radu i osobito karitativnom djelovanju.

V. Franjevački velikani duha

Povijest zemlje Hrvatske bila je teška i krvava. Razapeti između Istoka i Zapada, naši su djedovi bili neprestano podvojeni boreći se za opstanak. Sve do nedavna svoje snage smo usmjeravali na spašavanje samobitnosti i kao da nismo imali prostora za gradnju. Na toj krvavoj stazi i franjevci su morali često djelovati izvan tračnica svoga prvotnog poslanja: širenja slave Božje i usmjerenja puka prema „miru i dobru“.

Ipak, uza sve slabosti, iz franjevačkih redova nikli su velikani duha. Naša po-

vijest upisala je oko 140 mučenika franjevac među kojima je i prvi hrvatski svetac Nikola Tavelić. Između tih najboljih Franjinih sinova je blaženik Leopold Mandić, zagrebački biskup-trećoredac Josip Lang, sluga Božji fra Marko Tvrdeić, Vendelin Vošnjak, Ante Antić ali i brojni drugi kojih se uzorni život ističe u mrtvarima provincija.

U svoj rad oni su utkali franjevačke pobožnosti, osobito Put križa, slavljenje Euharistije i čašćenje Marije te nekih franjevačkih svetaca kao sv. Ante, sv. Bernardina Sijenskog, sv. Paškala i sv. Roka. U prošlosti držali su marijanska svetišta na Trsatu, Olovu, Visovcu a nakon ratova za oslobođenje, koji su se vodili pod Marijinom zaštitom, u Sinju, Zadru, Splitu, u novijim vremenima u Dubrovniku, Rijeci, Zagrebu, Širokom Brijegu. Ako je „Regnum Croatiae vere Marianum“ / A. Eggerer /, veliku zaslugu za to imaju i franjevci, od bezimennih do poznatog mariologa fra Karla Balača.

Franjevci su u svemu ostali pučani suživljavajući se s osnovicom naroda, posvetivši se prvenstveno njenom srcu – majkama. Mogli bismo naglasiti da je lik hrvatske majke velikim dijelom stvorio fratar, bilo da je to „Majka“ Ivana Meštrovića satkana od kamena i sunca ili plemenita „Majka“ Gabrijela Jurkića s krunicom u ruci, potpuno predana volji Božjoj, samoprijegornom radu i vjerna svom „čovjeku“ s kojim je dijelila težinu života. Nju je stvorila toplina Franjina duha, jednostavnoga i predanog životu, unutar Trećeg reda, osobito raširenog u Bosni i Hercegovini, na našim otocima. One su velikim dijelom očuvale i čuvaju vjeru našeg naroda... Skromne i tihe majke, najljepši svijet na krvavoj zastavi Hrvatske.

Danas?

U svim ograncima franjevac u nas ima 148 samostana i rezidencija s oko 1560 fratara koji djeluju na 254 župe koje poslužuju većim dijelom uz žrtvu samčkog života – mučeništvo na čukama vjere – i oko 2240 časnih sestara u 78 samostana. To je zajednica koja tvori na ovoj zemlji što se zove Krocija zajednicu „mira i dobra“. Ona želi u duhu Asiškog Sirotana – čiju proslavu želimo proživjeti u poniznosti i skromnosti – i unaprijed djelovati da bi njeni članovi bili pučani svoga hrvatskog naroda, nosioci „mira i dobra“ u zemlji hrvatskoj.

Fra Ante Josip Soldo

60

51

60

Dušobrižnici Hrvata u inozemstvu iznenađeni izjavama predsjednika predsjedništva SR Hrvatske Jakova Blaževića

Zagreb, 30. siječnja (AKSA) – Na zaključnoj diskusiji u plenumu Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike prvi se javio za riječ msgr. Vladimir Stanković, ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu. Izrazio je radost što ove godine Tjednu prisustvuje veliki broj hrvatskih misionara iz Švicarske, Francuske, SR Njemačke i Austrije. Zatim je rekao da želi pred ovim skupom dati slijedeću izjavu:

„Zajedno s delegatima hrvatske inozemne pastve koji su prisustvovali ovom Teološko-pastoralnom tjednu, o. Bernardom Dukićem iz Njemačke, o. Efremom Kujundžićem iz Austrije i o. Radom Vukšićem iz Švicarske, koji predstavljaju 120 hrvatskih dušobrižnika u dotičnim zemljama, u svojstvu ravnatelja dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu i tajnika Vijeća Biskupske konferencije za hrvatsku migraciju a u povodu izlaska iz tiska memoara predsjednika Predsjedništva SR Hrvatske Jakova Blaževića i njegovih izjava prigodom promocije tog djela, kako ih je prenio Radio Zagreb u svom dnevniku 27. siječnja o. g. u 19 sati i kako su objavljene u sarajevskom „Oslobođenju“ i beogradskoj „Politici“ dne 28. siječnja o. g. dajem slijedeću

IZJAVU

1. Hrvatski katolički svećenici i njihovi vjernici izvan domovine su neugodno iznenađeni što je autor u znatnom dijelu trećeg sveska svog djela lik zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca prikazao na način koji duboko vrijeđa njihove religiozne osjećaje pa se pitaju čemu je to trebalo više od 20 godina iza njegove smrti i skoro 36 godina nakon završetka Drugog svjetskog rata. Hrvatski svećenici i njihovi vjernici u inozemstvu kardinala Alojzija Stepinca smatraju prvorazrednom duhovnom veličinom.

2. Kao organizator pastoralnog pohoda zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića hrvatskim svećenicima, časnim sestrama i vjernicima Južne Afrike, Australije i Novog Zelanda – pohod koji je učinjen u ime cjelokupnog hrvatskog episkopata krajem prošle godine – na-

jodlučnije odbijam političko etiketiranje kojim je to putovanje označio predsjednik Jakov Blažević.

Hrvatski svećenici i vjernici u inozemstvu su upravo zapanjeni nad izjavom predsjednika Predsjedništva SR Hrvatske da su hrvatski iseljenici u Australiji, Novom Zelandu i Južnoj Africi „demoralizirani otpaci ove zemlje“. Danas kad barem jedna četvrtina pripadnika hrvatskog naroda privremeno ili trajno živi izvan granica Jugoslavije, nedopustivo je da se za oko 200.000 hrvatskih iseljenika u spomenutim zemljama daju takve paušalne negativne ocjene.

3. Hrvatski katolički svećenici i njihovi vjernici izvan domovine su zaprepaseni nad izrazima koje je kod promocije svog djela autor – koji je najviši državni funkcionar u SR Hrvatskoj – upotrijebio govoreći o Svetoj Stolic i o bivšem zagrebačkom nadbiskupu i sadašnjem proćelniku Svete Kongregacije za nauk vjere u Vatikanu kardinalu Franji Šeperu i sadašnjem zagrebačkom nadbiskupu i predsjedniku Biskupske konferencije Jugoslavije Franji Kuhariću.

Smatramo da bi tako visoka državna ličnost u SR Hrvatskoj trebala s više respekta govoriti o kardinalu Šeperu i nadbiskupu Kuhariću, koji u općoj odnosno našoj Crkvi zauzimaju tako visoke i odgovorne položaje.

Hrvatski svećenici izvan domovine, a isto tako i njihovi vjernici, i ovom prili-

kom proćelniku Svete Kongregacije za nauk vjere u Vatikanu kardinalu Franji Šeperu i zagrebačkom nadbiskupu Franji Kuhariću izjavljuju svoju lojalnost i potpunu solidarnost.

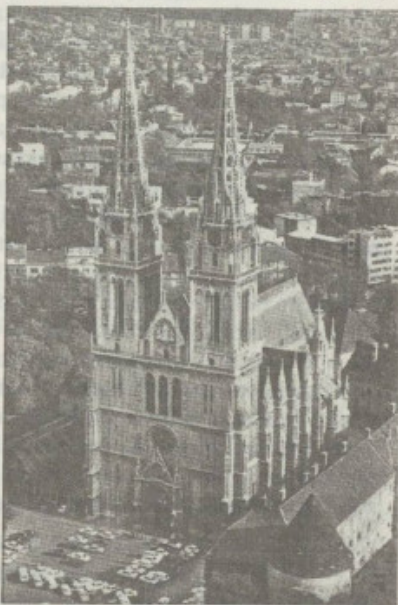
U Zagrebu, dne 30. siječnja 1981.

/ Msgr. Vladimir Stanković /
ravnatelj dušobrižništva
za Hrvate u inozemstvu

Nakon što je mons. Stanković proćitao Izjavu progovorio je đakovački biskup Ćiril Kos: „Ja bih samo htio nadopuniti msgr. Stankovića. Mi smo svi prihvatili tu deklaraciju, tu izjavu koja je proćitana. On je to predstavio kao izjavu koju daju svećenici iz inozemstva u odnosu na one kritike koje se odnose na nedavni, misijski put u spomenute krajeve. Ja mislim da je sasvim u redu da svećenici u inozemstvu, koji su ovdje samo manji dio, takvu izjavu s pravom daju, tim više, što je taj veliki naporni rad, ta velika i nesebična ljubav apsolutno ignorirana kada se govori o inozemstvu i kada se radi o poteškoćama i problemima s kojima se naši ljudi susreću. Zato je taj glas sasvim opravdan. Dakle treba, ili tu, ili negdje drugdje, nadodati da tako isto misle i tu istu solidarnost izražavaju svećenici koji su ovdje, dakle mi svi.“

Biskupovu riječ prisutni su pozdravili dugotrajnim burnim aplauzom.

Pri svetom kralju



Prozor Stjepanovog Doma
Priča gotski san;
Modri tamjan i aroma
Puni sveti stan.

Stanac kamen, hrabri Toma
Erdeđ, Bakač ban,
Heroj sisačkoga sloma
Sja ko onaj dan.

U katedralu, kad su teške noći,
Na Banov grob zna neka žena doći
S teškim križem cijele jedne nacije,

A kip joj veli: Majko, audiant reges:
Regnum regno non praescribit leges*,
I dok je srca, bit će i Kroacije!

A. G. Matoš

* neka čuju kraljevi:
kraljevstvo kraljevstvu ne propisuje zakona

U zagrebačkoj katedrali počivaju kosti brojnih hrvatskih velikana. Među njima je i kardinal A. Stepinac.

58

37

53

Ateizam je bitni elemenat marksizma

Povodom blagoslova Hrvatskog katoličkog doma u Münchenu, 30. 11. 1980. godine, dao je splitski nadbiskup i južnohrvatski metropolit dr. Frane Franić vrlo zapažen intervju novinaru kölnskog radija. U tom intervjuu koji je emitiran 25. prosinca nadbiskup je govorio o odnosima katoličke zajednice prema pravoslavicima, o novom stavu Katoličke Crkve u Hrvatskoj prema islamu i o odnosu Crkve prema urbanizaciji vjernika. Donosimo za naše čitatelja dio intervjua tog visokog crkvenog dostojanstvenika koji, kako reče novinar radio Kölna, „ima osebujna i izrazito vlastita mišljenja“.



Nadbiskup Frane Franić

Na novinarovo pitanje: „Crkva u Hrvatskoj, preuzvišeni, dosada je uglavnom radila među tzv. običnim svijetom, među seljačkim svijetom. Međutim, sad je kod nas nastupilo vrijeme urbanizacije. Crkva sada mora djelovati, treba djelovati među gradskim ljudima. Kako se Crkva snašla u toj novoj situaciji?“ – nadbiskup je odgovorio:

Mislim da je to glavni problem Crkve ne samo kod nas u Hrvatskoj, nego i u čitavom svijetu. Nastankom nove industrijske civilizacije nastale su velike aglomeracije ljudi u gradovima, nastali su veliki evropski gradovi. U periferije tih gradova došao je seljački svijet, izguđen iz svoje sredine. I tamo, u tim periferijama gradova, nije našao Crkve, niti je mogao da stvori vjerske zajednice ko-

je su postojale na selima. Tako je, možemo reći, nastao evropski ateizam. Nastao je fenomen koji je nazvan otpadom radnika i radničkog svijeta od Crkve zato što je evangelizacija bila do 19. stoljeća, do sredine 19. stoljeća, kada nastaje radnički svijet, prilagođena seljačkom svijetu i svijetu koji je stalno stalno stanovao u gradovima i koji je bio više činovničko-trgovački svijet. I sada najednom, uslijed ovih promjena, Crkva je došla u dodir s radničkim svijetom koji je mnogo drukčiji od prijašnjeg svijeta. **Evangelizacija Crkve i njezina katehizacija nije bila prilagođena tomu svijetu. Tako je nastao taj otpad. Tako taj otpad prijeti da nastane i u našim hrvatskim velikim gradovima.** Mnogi koji su u svojim selima živjeli u vjerskim zajednicama najedamput se nađu izgubljeni iz tih zajednica, izgubljeni u ovim našim velikim gradskim soliterima i izgube vezu sa svećenikom. Svećenik jednostavno ne zna gdje oni stanuju, a ni oni nemaju osjećaja da žive u jednoj zajednici niti znaju kojoj župi pripadaju. Prema tome, oni još imaju u svojoj svijesti onu Crkvu iz svojega sela od koje su daleko, a ovoj drugoj teško mogu da se prilagode i da se ucijepe u taj svijet. I to su teškoće čitave Crkve danas, i to možda glavne teškoće. I u takvoj situaciji ateizacija i ateizam mogu da uspijevaju i jednostavno zadaju mnoge poteškoće.

A kod nas je to pojačano. Ne samo ovom ateizacijom koja nastaje spontano, uslijed udaljivanja od Crkve, nego jednom smišljenom, političkom i karijerističkom ateizacijom. Jer, ovaj čovjek je tu u gradu ne samo izgubljen, kao i u svim drugim gradovima, nego on dolazi sada u mrežu jedne ateizacije, dobro smišljene, koja ima sva sredstva pri ruci: od osnovne škole do srednje škole, do sveučilišta. Ta sredstva javnog saopćavanja i čitavog javnog života su u službi stvaranja nove marksističke civilizacije koja smatra da joj je ateizam bitni elemenat. To ja uvijek govorim i naglašavam, ne samo ovdje vani nego i u našoj zemlji, u dijalogu s našim krugovima i društvenim radnicima s kojima dolazim u dodir, pa i profesorima marksizma. Ja sam u našoj bogosloviji predavao povijest filozofije, pa i marksizma, zato sam malo više o tome razmišljao. **Uvjeren sam, potpuno sam uvjeren,**

da je ateizam u marksizmu jedan bitni elemenat. Marksizam nije sustav koji nas u prvom redu hoće da pouči kako ćemo sagraditi više tvornica, više asfaltnih puteva i bolje razgraditi trgovačku mrežu ili prometna sredstva, nego je on jedan oslobodilački nazor na svijet, oslobodilački pokret, koji hoće da čovjeka oslobodi i da ga učini prirodnim bićem bez iluzija. A po Marks samome, i po svim marksističkim učiteljima – pa i našim suvremenim marksistima u Jugoslaviji, marksizam je oslobodilački pokret koji smatra da je religija jedan izopačeni, nerealni i iluzorni pogled na svijet. I čovjek se, po njima, oslobađa tek onda kada se potpuno oslobodi tih iluzija od kojih su najjače vjerske, kad on postane gospodarom prirode i gospodaram samoga sebe, kad on sebi određuje kako će živjeti, kako će raditi, kako će se odmarati, a ne da prima neke zakone, tobože, iz neba. I tko treba da propagira te zakone? To su ti jadni i bijedni svećenici i biskupi koji, gledani u svjetlu marksizma, izgledaju zbilja nerazvijeni ljudi koji nisu došli do svoje prave ljudske svijesti. I naravno, da je u takvoj atmosferi marksizacije društva ovaj spontani i građanski ateizam, koji je nastao na Zapadu, pojačan. A budući da je Jugoslavija zemlja socijalizma koja je otvorena Zapadu više nego druge socijalističke zemlje, ima i Crkva uslijed toga neke slobode koje u drugim socijalističkim zemljama nema, npr. slobodu štampe, slobodu putovanja na Zapad kad god se prohtije, uslijed svega toga je u našim gradovima i u našem svijetu dvostruka opasnost od dvostrukog ateizma: onog praktičnog sa Zapada koji mi se čini opasniji, mnogo opasniji od teoretskog i ovog drugog smišljenog ateizma koji se propagira u našem društvu koje hoće da se socijalizira u samoupravnom socijalizmu.

Taj samoupravni socijalizam treba shvatiti ne u smislu samoupravnog socijalizma zapadne, liberalne filozofije, nego u okviru marksističke filozofije, marksističkog pokreta, **marksističkog socijalizma koji ne može danas postojati bez diktature proleterijata.** Prema tome, samoupravljanje jest jedan humaniji oblik diktature proleterijata. A ta diktatura, iako je humanija, ipak je usmjerena na stvaranje toga novog, socijalističkog čovjeka u smislu marksizma.

Na svijetu danas živi 1.023.042 redovnika i redovnice

Naš Ujević

1. Posebni štovatelj Ujevićeve poezije hrvatski književnik Stanislav Šimić je zabilježio:

„Tegobno je doživljavati pustolovine u prašumama i neobretenim krajevima njegovih stihova; ali tko je kadar, da se u to nadadne, uvjerit će se, kako u njima živi velika sloboda, velika ljubav i idealan čovjek” (Stanislav Šimić: Dalekozor duha; Zagreb, 1937., str. 83).

Tako se, prema spomenutim riječima, treba pripremiti za čitanje pjesništva Tina Ujevića. Stihovi njegovi traže potpuna čovjeka, slobodu duha i čistoću srca. Bez te pripreme nije moguće pristupiti pjesniku, koji je jednom zgodom rekao: „U stvari je moja struka enciklopedija, a kelnere uvažavam koliko profesore”.

A sve što su znani i neznani, učeni i neuki, dobronamjerni i oni koji to nisu – sve što su rekli i napisali o Tinu, stvorilo je oko njega mnogo priča, nepotrebnih neistina pa je nužno uokviriti, omeđiti životni put i djelo njegovo, razlučiti istinu od laži, ljepotu i zanos njegovih stihova od kavanskog dima i mamurluka pijanstva.

Životni put Augustina (Tina) Ujevića počeo je u Vrgorcu (1891.) a svršio u Zagrebu (1955.). Sa svojih šezdesetak godina Ujević je omeđio naše prilike i neprilike, naše nemire i nade, naše čežnje i ostvarenja. U taj kaleidoskopski prostor utkao je svoju dušu, svoje biće i raspjevao se i rasplakao uz ojačano zvočno.

Rekli su neki pisci prosuđujući Tinovo djelo, da je raznorodno, ponekad heterogeno. Imali su pravo. No u tome je ljepota, veličina pa i tragika našega Tina, pjesnika svoje i naše Domovine, našega čovjeka.

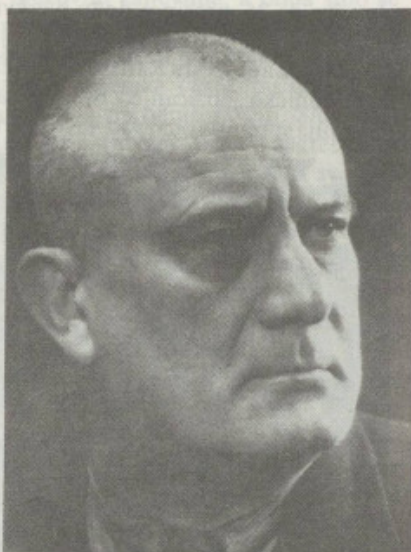
2. Dok čovjek čita pjesme Tina Ujevića i sluša što je sve o njemu rečeno, sve što mu se pridjeva i prišiva nehotice se upita: tko je bio taj pjesnik, odakle toliko nesporazuma oko njega i njegova rada?

Tin Ujević je svojim životom obuhvatio prekretnicu između dva stoljeća i upio je, utkao u svoje biće sve što nosi prekretničko doba. Od rođenja pa do Prve svjetske vojne naš je Ujević mladi čovjek koji gorštačkohrvatski pristupa križanjima svjetova, ideja i nemira. Ni život nakon god. 1918. nije pružio Uje-

viću raskoš sreće pa zato u Ispitu savjesti piše, da nikada u životu nije bio sretan i da je toliko patio te je u stanovitom smislu izgubio moć hodaćanja kako je prije hodao, izgubio je sposobnost bilježiti „svoja unutrašnja iskustva”.

Doista, dok se listaju knjige Ujevićeve pjesništva naviru podaci potrebni za razumijevanje leleka jednoga našeg sebra, ojađenog koji stupa kroz život bez kolajna.

U svojem životu Ujević je težio za ljepotom, za istinom i pravdom, za prijateljskom i srdačnom riječi. A kad toga nije našao, živio je za smisao, srce, za punoću svoje nutarnjosti.



Tin Ujević

Jamačno je Ujević najbolje o sebi i za sebe rekao u jednoj mladenačkoj pjesmi:

*Na velik, širok svijeta čeznem put
Pod vedrim nebom kojim sanje plove,
jer mene mami dalje, i k sebi zove
na horizontu plava neba skut.*

(Za novim vidicima, 1909.)

Sa sobom je nosio gorljivost i žar rodno-ga kraja i priznao je bolno:

*Uske su mi ove male zemlje,
Kratke su mi moje bijele ruke.
Gorke su mi ove suhe zemlje,
Ja bih moglo, Svjetlo, u hajduke.*

(Vasionac)

Mogao bih..., ali putovi su daleki, a bijele ruke kratke. Znao je to veoma dobro. No ipak – pošao je u „male zemlje” premda je znao da je „ponašanje naše

službene gospode” prema njemu bilo „najgadnije, najpodlije i najbesramnije što može da bude” (Pismo M. Bartulici od 8. IX. 1917.).

Ujević je bio otvoreni izraz svoje krize i svoga sloma, svoga ruševnog bića, ali bio je i čežnjom za izlazom iz sve te složenosti.

Augustin (Tin) Ujević je rodom iz Vrgorca (5. srpnja 1891.), pravo je dijete ikavsko čakavsko-štokavskog kraja, sin dinarskog krša, kamenih sela i gradića hrvatskih. Na stoljetnom hrvatskom tlu, na stazama, pustolinama i razvalinama gradića pitao je Ujević o našim mučenicima:

*O gdje je plod od vašeg slavnog
sjemena,
i da li kojim rodnom krvca vaša rodi!
Jer roblje još smo, snujući samo o
slobodi,
dok smrt je blizu gluha našeg plemena.*

(Hrvatskim mučenicima)

Takva raspoloženja Tin je nosio sobom kroz život. Možda su ga zato neki nazivali revolucionarom, drugi „najbistrijim umom mladih generacija” (Ivo Vojnović), a treći su pak bili ogorčeni i mislili su da je kompletno „lud i s njime žalost nije moguće ništa učiniti” (Ivan Meštrović).

A Ujević je imao odgovor:

„Činilo mi se: mladi smo, život je lijep, sve će možda biti sretno”.

Kad se spomene dinarsko-jadransko razdoblje Ujevićeva života, obično se nižu nazivi: Imotska Krajina, Makarska, Split i Brač. Ujević je naime sam obilježio početak svoga književnog puta: „Makarska me naučila da život i prirodu osjećam pjesnički, da u sebi mislim lirski i introspektivno psihološki”. To je osobno svjedočanstvo.

Tin Ujević proveo je u splitskom sjemeništu vrijeme od 1902. do 1907. Izišao je iz sjemeništa i god. 1909. položio je ispit zrelosti s izvrsnim uspjehom, upisao se zatim na Filozofski fakultet u Zagrebu. Za njim je ostalo djetinjstvo, sunčani Brač, naš krš i more.

Prve stihove objelodanio je Ujević god. 1909. u *Mladaj Hrvatskoj*. Od tada je surađivao u hrvatskim književnim časopisima, također i beogradskim, poglavito nakon prijelaza u Beograd (1912.). Međutim, na povratku u Domovinu uhićen je u Zemun i osuđen na izgon u zavičaj. U prosincu 1912.

Iz hrvatske kulturne baštine

opet je uhićen u Srijemskoj Mitrovici, doveden je u zagrebačku tamnicu i do kraja siječnja 1913. ostao je u njoj; u svibnju je opet utamničen (4 mjeseca), a krajem iste godine odlazi preko Beograda i Budimpešte u Pariz.

Slijedili su lomovi i potresi Prve svjetske vojne i zatim povratak god. 1919. u Domovinu. Onda opet nemir i lutanje: Split, Zagreb, Beograd, uhiđba i izgon u Krivodol. Od tada valjda i potječu one priče, pričice i zgodice o Ujeviću. A čini se da je Ujević idealist već u pariškim danima doživio slom svojih zanosa, sukobio se sa zbiljom, okrutnom i nemilosrdnom, i ostao do kraja života „nemoguć plamen među živim svijetom.“ Veliko je pitanje: smije li se to razdoblje nazvati beogradskim. Neki povjesničari to čine. A ipak je potpunije, sadržajnije razdoblje od 1920. pa sve do 1940. nazivati cjelinom, uspješnim naponom stvaralaštva. To je doba njegovih zbirki: *Lelek sebra* (1920.), *Kolajna* (1926.), *Auto na korzu* (1932.), *Ojačano zvono* (1933.) te brojne pjesme i članci rasuti po časopisima, knjigama, ljetopisima. U to doba „Ujević je doista živio kao pjesnik, vjeran knjizi kao molitveniku, vjeran poeziji kao guslar, a do smrti s vjernom fenomenalnom memorijom“ (Šime Vučetić).

Označen, obilježen, izopćen, prezren Tin Ujević je nosio svoj životni teret kao „Ujević-leš, Ujević-utopist, Ujević-tlapnja, Ujević-boem, Ujević-ruševina, Ujević-štogodtevolja – sve u duhu“. Živio je Ujević svoj život nakon Drugog svjetskog rata sve do 12. studenoga 1955. kada je u negdašnjoj bolnici milosrdnih sestara u Vinogradskoj ulici u Zagrebu umro, da bi našao svoj konačni počinak na Mirogoju. Iz tog razdoblja, u to doba isklesan je pjesnički spomenik *Žedan kamen na studencu* (1954.).

3. Ujevićevi stihovi petekli su iz silne potrebe:

*I da se plače, i da se vjera rekne,
i svaki uzdah bude Vita Nuova,
a svaka suza dugi sjajni alem.*

(Molitva Bogomajci)

Zato su Tinove pjesme jedinstvene zanosom, mislima i zbiljnosti. One su izraz i odraz naših dana, naših tegoba i nemira, zasićenosti i umora. Ali u njima je zabilježena uljudbena samoća, urbana osamljenost, otuđenost čovjeka

BADEN-BADEN

Od osamljenosti – zajedništvo

Za one koji u božićno vrijeme ostaju u Njemačkoj, a takvih je nažalost iz godine u godinu sve više, ti sveti dani su posebno teški. Naš čovjek, u ovom drukčijem svijetu, može samo maštati i sanjati o ljepoti domovinskog Božića. Sanjati i tugovati... Pastoralna briga za čovjeka, za svoga čovjeka, potakla je naše misionare iz Baden-Badena, Karlsruhea, Offenburga i Pforzheima da našim rastuženim ljudima, koji za Božić nisu mogli poći kući, uprisutne, koliko-toliko, domovinsko ozračje Blagdana obitelji. U tom smislu su oni i pozvali svoje vjernike da 26. prosinca dođu u crkvu sv. Kristofora (Autobahnkapelle), koja se nalazi uz autocestu Karlsruhe-Basel, na zajedničko „božićanje“. Božji se narod zbilja spremno odazvao. Iako je vri-

jeme bilo prohladno i kišovito (u prosincu se naime obično ne hodočasti), našlo se na Misi oko 700 vjernika iz spomenutih misija. Svi su došli svojim osobnim kolima. Koncelebrirano euharistijsko slavlje predvodio je p. Ignacije Vugdelija koji je propovijedao i na kraju Mise blagoslovio automobile, vozače i njihove obitelji. – A onda se pošlo u Rastatt. U prostranoj dvorani Fruchthalle našli su se ponovno svi oni koji su bili i u crkvi. P. Barun ih je opet srdačno pozdravio. Poslije pjesama i kola koja je izvela misijska folklorna grupa iz Baden-Badena pjevala su i svirala „Naša zvona“ iz Frankfurta. Svijet je bio veseo i razdragan. Na čas je zabravio da je u Njemačkoj. Sve u svemu, ova svake hvale vrijedna inicijativa naših freiburških misionara pokazala je da se „od nužde može stvoriti krepost“, od tuge radost, a od osamljenosti zajedništvo. Iv.



Hrvatski vjernici nestrpljivo očekuju početak sv. Mise u crkvi svetog Kristofora (Autobahnkapelle)

od – čovječnosti. Ujević je doista bio veliki osamljenik, bez iskrenih prijatelja i žene, pa je topla njegova molitva:

*Razgali svijetu bagrenu slobodu
i čudo stvari što se sebi dive,
ozari planet i obasjaj vodu,
razderi zorom horizonte sive.*

(Molitva iz tamnice)

Iz Ujevićeve poezije zrači uvjerenje da treba imati snage, jakosti, vijorne kose i široke grudi poput jablanova (*Visoki jablani*) i proći preko malo smole, preko asfalta, preko pločnika, u otmjenom krugu snobova šetača te biti svjestan: „nisam stvoren ni rođen od zemlje“ pa doviknuti svima: „malo srdaca kuca u

originalu prave ljubavi“ (*Autom kroz korzo*).

Tin Ujević, djetinjski iskren, pa i rasplakan, drobio je svoje biće i srce u *Svakidašnjoj jadikovki*, spreman je bio prihvatiti *Pobratimstvo* lica u svemiru, vjerovati u *Misao*, u *Zemlju* i divnu *Ljubav*. On je hrvatski pjesnik u vremenu burnom, lomnom koji poručuje: „daj nam kažiput i moć da spomenemo na sav glas sve dobro što u nama ruje... da se krepče čini što silnije se čuje.“

U Ujevićevo pjesništvo je zanos i jednostavnost, polet i poticaj, snaga i ljepota visokih jablanova, raskoš i miris kadulje na kršu njegova djetinjstva.

Pastoralni posjet nadbiskupa Kuharića Hrvatima Južne Afrike, Australije i Novog Zelanda

O pastoralnom posjetu nadbiskupa Kuharića i njegove delegacije Hrvatima Južne Afrike, Australije i Novog Zelanda opširno je izviješćivano u našem katoličkom tisku i preko radio Vatikana. U Prilogu Službenom Vjesniku svoje nadbiskupije (br. 1/1981.) sam nadbiskup je, na 24 stranice, opisao taj svoj posjet i iznio svoje dojmove. Donosimo za naše čitatelje nekoliko izvadaka iz tog vrlo vrijednog i vrlo aktualnog Priloga:

„... Sv. mise u **Canberri** slavili smo ovim redom: 1. XI. i 4. XI. navečer u crkvi Sv. Patrika. Crkva je uvijek bila puna vjernika (oko tisuću vjernika). U nedjelju, na Dušni dan 2. XI., glavna sv. misa bila je u katedrali u 2 sata poslije podne. **Crkva je bila tako puna (oko 2.000 vjernika)** da je mjesni nadbiskup Clancy rekao da bi je morao proširiti za Hrvate. Svuda je na mjesne biskupe to brojno okupljanje Hrvata u njihovim katedralama ostavljalo dubok dojam. I to im je nešto govorilo o našem narodu...

U nedjelju 19. X bila je glavna sv. misa u katedrali u **Perthu** u 2 sata poslije podne. Kažu da se nikada nije toliko Hrvata okupilo na jednom mjestu na području Zapadne Australije; **bilo ih je najmanje 1.400**, svih generacija. Kad smo odlazili od oltara, primjetio sam jednoga starca u prvoj klupi kako je pokrio s obje ruke lice i jecao. Kakva su se davna sjećanja probudila u njemu našim posjetom?...

Duhovni obnovu započeli smo u srijedu u centru **Footscray**. 5., 6., 7. XI. navečer slavili smo euharistijsko slavlje u crkvi u kojoj se redovito okupljaju Hrvati toga područja. Crkva je bila svake večeri puna vjernika i puno se ispovijedalo. Dvije je večeri propovijedao vlč. Kustić. U subotu 8. XI. sveta misa je bila u većoj crkvi Naše Gospe u St. Albansu. **Crkva je bila dupkom puna, preko 1.500 vjernika.**

U nedjelju, 9. studenoga, bila je svečana koncelebracija uz asistenciju mjesnog nadbiskupa u **melburnskoj katedrali** i dijeljenje sv. potvrde za sva tri centra. Potvrđenika je bilo 547, a sv. potvrdu je sa mnom dijelio mjesni Nadbiskup. Bila je sunčana nedjelja. **Katedrala prepuna. Sigurno je bilo 5 do 6 tisuća ljudi...**

U samom **Clifton Hillu** bilo je glavno slavlje na blagdan Sv. Nikole Tavelića kojemu je i crkva posvećena. Koncelebraciju sam predvodio prije podne i navečer. Navečer nisu svi stali u crkvu; bilo je najmanje 1.500 vjernika. Bio je petak. **Obilježili smo 10. obljetnicu proglašenja Bl. Nikole Tavelića svetim.** Naglasio sam da je tim činom **Papa Pavao VI. iskazao našem narodu veliku pažnju i ljubav...** Što se tiče broja i svečanosti susret s hrvatskim vjernicima u Sydneyu bio je vrhunac. Tu su bile i najveće mogućnosti.

Nedjelja, blagdan Krista Kralja, 23. studenoga, ostat će svima nezaboravna. Dan je bio lijep; vrijeme ugodno. Helikopterom smo najprije razgledali grad s njegovim zaljevima, a onda smo se spustili na određeno mjesto odakle smo autom došli do katedrale. Vidjeli smo je iz zraka okruženu crvenilom hrvatskim narodnih nošnji. Sidnejska katedrala, mnogo veća od zagrebačke, te nedjelje nije mogla primiti sve koji su u nju željeli ući, a unutra su stajali stisnuti jedan do drugoga. Svečanoj koncelebraciji je asistirao Kardinal



Freeman, ove godine zlatomisnik kao i naš Kardinal. On i njegovi svećenici bili su pod dubokim dojmom velikog mnoštva; izrazili su svoje osjećaje čestitkama. Bila je to uistinu svečana nedjelja. Naše narodne nošnje učinile su toga dana ulice Sydneya lijepima. Iznenadeni su bili Australci i složnom pjesmom toga naroda i molitvom. Koliko je bilo vjernika u katedrali? Teško je točno procijeniti, ali sigurno ih nije bilo manje od 8.000, ako ne i više.

Cijela je svečanost imala svoju kulturnu dopunu navečer u Opera House-u s ispunjenih gotovo 3.000 mjesta. Opera House je rascvjetana suvremena arhitektura, sva u službi funkcije same

građevine. Dio gradilišta je otet moru. Stajala je, kažu, 200 milijuna dolara. Remek-djelo svoje vrste. Te večeri bila je raspjevana nastupom „Kolede“ u VII. Festivalu hrvatskog folklora. „Kolede“ je najbrojniji hrvatski folklorni sastav u Australiji s nekoliko stotina članova. Savršeno su izvježbani. Vodi ih g. Crvenković sa svojom gospođom. Bio je to umjetnički doživljaj, i vrijeme od tri sata, koliko je trajao program, brzo je prošlo. Australski gosti su te večeri osjetili barem nešto od naše duše. Ja sam opet razmišljao: kako daleko od domovine pjeva i pleše ta hrvatska mladost! Tu se mješaju ponos i tuga...

U **Wellingtonu** je završio sâm službeni program cijelog putovanja. Nedjelja je bila sunčana; Pacifik pod čistim plavim nebom bio je taman od plavetila, miran i beskrajan. Na njegovoj obali bio je oproštajni objed sa zajednicom hrvatskih vjernika. S te geografske točke započinje naš povratak prema Domovini za kojom čeznu mnogi od onih koje ostavljamo u tim daljinama.

Svuda smo prigodom oproštaja osjetili kako su Hrvati doživljavali ovaj pohod domovinske Crkve. Svi su zahvaljivali što smo ih posjetili, što ih nismo zaboravili; svi su izražavali želju da se takvi posjeti ponove; suze opet u očima muškaraca imaju svoj govor...

U domovini, a i u inozemstvu, širile su se glasine da smo bili fizički napadnuti, da su bile neke demonstracije, da smo doživjeli prometnu nesreću. Na cijelom putovanju nije bilo ništa od toga. Glasilo jedne male grupe, lijevo-desno orijentirane, što je malo čudno, pisalo je protiv našeg dolaska, komentiralo ga je na svoj način; spominjale su se i neke nakanjene demonstracije, ali sve je prošlo u miru. Božji je narod, svojim okupljanjem, svojom pažnjom i radošću zbog našeg dolaska dokazao svoje uvjerenje, povjerenje i dostojanstvo. Zbog nekih prijašnjih ispada, koje kasnije spominjem, bila je bojazan kod Australaca da bi ti „nasilnički“ Hrvati, kako ih se prikazuje, mogli načiniti neki nered, ali vidjeli su savršen red Božjeg naroda koji moli, pjeva i očituje svoju privrženost predstavnicima Crkve.

Mi smo pak predstavljali Crkvu koja stoji na čvrstom tlu riječi Božje i svoga poslanja da slobodno govori istinu i na lijevo i na desno...



Zbog ovog pastoralnog puta bio sam odsutan iz dijeceze 84 dana. Svakako nije mala stvar za nadbiskupa ovako velike nadbiskupije tako dugo izbiti. Međutim, i na ovom pohodu Hrvatima izvan domovine osvjedočio sam se da je to poziv, dužnost i obaveza; treba posvetiti pažnju i onima koji su rasuti po takvim daljinama i koji s posebnim osjećajem, i potrebom duše, očekuju posjet i pažnju domovinske Crkve. To ne razumjeti bila bi uskogrudnost srca. Što hrvatskim vjernicima izvan domovine, pogotovo u takvoj udaljenosti, znači naš posjet, potvrdili su svojim prisustvom, svojim okupljanjem na ovom našem prolazu...

Naši su nas vjernici, pa i oni koji nisu vjernici ali nisu ravnodušni prema svom nacionalnom i domovinskom porijeklu, primali srdačno, s veseljem. Okupljali su se. Crkve su se toliko puta punile da su svećenici i mjesni biskupi govorili da ih nisu nikada vidjeli tako punih, pa ni one velike katedrale u Melbourne-u i Sydney-u...

Dali smo odlučnu podršku svećenicima. To je vrlo važno. Rekli smo: Mi stojimo iza svećenika koje domovinska Crkva šalje. Oni dolaze u ime domovinske Crkve da budu s njima u tuđini, da žive s njima i za njih, za svakog čovjeka, ali ne zatvoreni u bilo kakve krugove; u ime božanskog poziva moraju biti slobodni za svoje svećeničko poslanje, za služenje braći u kojem ih nitko ne može nadoknaditi. Kao što je Božje Srce otvoreno za svakog čovjeka, tako je i Crkva otvorena svakom čovjeku. Svećenik je pozvan da svakom pruži službu spasenja, zato mora biti slobodan u odnosu prema svima. **Rekao sam toliko puta da mi imamo u svoje svećenike povjerenje i štiti ih...**

Predsjednik J. Blažević:

Vjerske slobode kao premise socijalizma kontradikcija in adiecto

Zagreb, 27. siječnja (AKSA) – Na svečanoj promociji knjige Jakova Blaževića „Djela I-IV“ („Sjećanja, dnevnik, izbor iz radova“), koja je danas održana u Društvenom domu SSRN Centar u Zagrebu govorio je i autor knjige, predsjednik Predsjedništva SR Hrvatske, Jakov Blažević. „Dobar dio svog izlaganja Jakov Blažević je usmjerio na treću knjigu – „Mač – a ne mir“ i kao aktivni sudionik tog vremena upozorio da je naša historiografija gurnula u stranu Mačeka i Stepinca, promovirajući Antu Pavelića kao tvorca čudovišne i zločinačke tvorevine takozvane Nezavisne Države Hrvatske. Činjenica je, međutim, da je Pavelić sa svojih stotinjak razbojnika na talijanskim komionima tapkao dva do tri dana u Karlovcu, dok se Nijemci nisu dogovorili s Mačekom i Stepincem što i kako treba raditi. Tek tada je dignuta rampa Paveliću“ (Večernji list, Zagreb, 28. siječnja 1981.).

Izlaganje Jakova Blaževića s promocije njegove knjige emitirao je Radio Zagreb u dnevniku 27. siječnja. Među ostalim Jakov Blažević je aludirajući na nasljednike nadbiskupa Stepinca, rekao: „Stepinčevu crkvu danas uporno propovijeda najzaostaliji dio vodećih kaptolskih ljudi.

Otvoreno kažu, propovijedaju, pišu, Radio-Vatikan im služi, da Stepincu može suditi samo Bog i historija.

Historija je sudila sa međunarodnim sudovima protiv ratnih zločinaca. A Bog – koji, čiji? Da li onoga koji glumi „alter ego“ (drugo ja) Stepinca, ili one ostale crkve, da ne govorim o vjernicima.

I kada taj „alter ego“ kaže u svojoj adresi, da je sloboda vjeroispovijesti osnova svih sloboda, treba ga pitati što on hoće; vraćati historiju natrag... Kada su naši „alter ego“ klekli u Jasenovcu i

drugdje, poklonili se žrtvama, složili se sa ovim narodom, koji ih je osvetio, i više?

Ne, oni traže historijsku reprizu, danas kada se priključuju nekom svjetskom pokretu za slobode čovjeka idu protiv ove zemlje, ovog naroda, ovog socijalizma, koji im je dao najveće slobode.

Neka nam ti branioci čovječnosti, sloboda i savjesti nabroje, koliko su svojih zavedenih popova – dželata suspendirali a divinis.

Neka nam vatikanska državna i eklezijska hijerarhija odgovori kako tjeraju u red, radi korektnih međudržavnih odnosa, svoje najviše dužnosnike, kada nakon pedeset godišnjice mladomništva iz Zagreba direktno putuju na razgovor ratnom zločincu, poput Celje, kapelanu Pavelićeve vojske?

Oni koji trajno trebaju odgovoriti ovom narodu, iskajavati grijehe, danas se vješto prebacuju u ulogu ispovjednika a sami se još ne ispovjediše. Ipak uspješno siju zabunu jer se neki naši ljudi nehotice uvaljuju u kontradikciju in adiecto kada u prvu premisu socijalizma ugrađuju vjerske slobode, zaboravljajući socijalističke nove odnose koji su spiritus movens svih ljudskih sloboda. Tko hoće ljudskih sloboda, pa i vjerskih, neka zavrne rukave u izgradnji našeg socijalističkog poretka. Jasenovac je njima moralno, ljudski, predaleko ali mjesecima plove do daleke Australije, Novog Zelanda i Južne Afrike skupljaju i uče demoralizirane otpatke ove zemlje Sursum corda a u nastavku to znači: nije sve gotovo, čekajte... Predsjednik Blažević je postavio također pitanje: Zašto naši ljudi, naša sredstva informiranja šute o svemu tome? Predsjednik Blažević je završio izlaganje riječima: I na kraju aktuelno: da ih istjeramo na čitac, da ih se pozove na Cicerona: Quousque tandem Catilina?...

Izlaganje predsjednika Blaževića objavili su „Oslobođenje“, Sarajevo 28. siječnja pod naslovom: „Oni hoće historijsku reprizu“, i „Politika“, Beograd, 29. siječnja s naslovom „Sveštenici moraju vernicima prvi reći istinu“.

„Nema socijalizma bez vjerskih sloboda“

Prof. Ivan Lalić, predsjednik Komisije Izvršnog Vijeća Sabora za odnose s vjerskim zajednicama, rekao je u razgovoru koji je vodio s novinarom zagre-

bačkog Vjesnika (Vjesnik, 25. siječnja 1981. g., str. 5) između ostaloga i ovo: „Jer, mi smo načistu s time da samoupravne neposredne demokracije nema bez vjerskih sloboda, kao što ni istinske slobode nema bez slobode savjesti i vjeroispovijesti.“

44

56

59

BERLIN

Osnovano Hrvatsko kulturno društvo

U prosincu 1980. god. fra Rafael BEGIĆ je uputio poziv hrvatskim intelektualcima u Berlinu da se pok uša osnovati jedno hrvatsko kulturno društvo koje bi imalo zadatak spriječiti otuđivanje naših ljudi od domovine, kulture i jezika, te sačuvati nacionalni i vjerski identitet.

U moru ponuda, pogotovo onih na području široke potrošnje i na kulturnom i quasi-kulturnom području, koje nas iz dana u dan bombardiraju u masovnim medijima, teško je sačuvati svoju mo-

ralnu i nacionalnu samosvijest koja je potrebna svakom narodu za njegov osobni napredak, a i opstanak. Odvojeni od domovine i presađeni u stranu sredinu koja nam je tuđa i neobična, u opasnosti smo izgubiti iz očiju, a i iz srca, velike vrednote našeg naroda koje su utisnute u naš mentalitet, našu dušu i naše srce kroz stoljeća burne prošlosti. Danas kad se materijalno dobro smatra najvećim dobrom lako se gube ona duhovna i neprolazna dobra bez kojih je svako društvo osuđeno na laganu ali sigurnu propast.

Sigurno je sve ove opasnosti vidio o. Rafael. One su ga konačno prisilile na odvažni korak osnivanja **Hrvatskog kulturnog društva**.

U prosincu 1980. godine uspjelo mu je okupiti oko 30-ak interesenata raznih zvanja, koji su u živoj diskusiji raspravljali o problemima i opasnostima za nas i našu djecu u ovoj stranoj sredini. U plodnoj izmjeni mišljenja nazirala se uvijek jedna želja, jedna misao: pomoći duhovno i kulturno sve nas koji smo ugroženi zbog otuđivanja domovini, kulturi, jeziku. Konstatiralo se da među nama u Berlinu ima dosta intelektualaca koji bi na ovom području mogli dosta dobra učiniti. Također se mislilo i na pozivanje stručnjake iz domovine, koji bi svojim predavanjima smanjivali jaz između nas ovdje i naše rodne grude.

Taj prvi sastanak koji je ujedno bio i konstituirajući, završen je jednoglasnim zaključkom: **raditi i samo raditi**.

Ovaj zaključak je samo mjesec dana kasnije, iako u skromnim uvjetima, proveden u djelo. Na sjednici održanoj 16. siječnja 1981. god. o. Rafael je u dužem referatu prikazao tok iseljavanja našeg čovjeka u Evropu i druge kontinente i dao sažet prikaz hrvatske pastve i misionarenja hrvatskih iseljenika.

Nakon toga je prikazan film „Muka Kristova“ koji je snimljen prošle godine u Hrvatskom katoličkom centru, a koji su glumili naši radnici u Berlinu. U razgovoru koji se nadovezao na ovu predstavu naglašena je ponovno potreba kulturnog rada i donesene privremene smjernice za daljnje djelovanje društva.

B. Strujić



P. R. Begić govori povodom konstituiranja Hrvatskoga kulturnog društva u Berlinu

Božićna proslava u Neussu

Oduvijek je Božić bio blagdan radosti i toplih susreta, kako za najmanje tako i za odrasle.

Hrvatska katolička misija, uz suradnju socijalne službe, poklonila je 13. prosinca 1980. g. našoj župskoj zajednici jednu ugodnu večer božićnog raspoloženja s bogatim kulturnozabavnim programom.

Proslava je započela euharistijskim slavljem koje je predvodio p. Jure Marčinković uz koncelebraciju našeg župnika p. Tomislava Duke i p. Mladena Šimunčića.

U kratkoj homiliji pater Jure je naglasio kako bi sav naš kršćanski život trebao biti neprestano iščekivanje ONOGA koji ima u radosti doći. „Radujte se narodi, kad čujete glas“ učinio je da to iščekivanje već sada možemo doživljavati. Poslije euharistijskog slavlja ugodno

nas je iznenadio nastrup folklorne grupe iz Wuppertala koja se, pod vodstvom gospodina Pište Babli i časnih sestara, rado odazvala, da nas svojim plesovima povede kroz sve krajeve našega hrvatskog kulturnog blaga. Ta vedra grupa koja broji oko 50 članova zaista zna negovati i na mlađe generacije prenositi kulturne ljepote naše domovine. U folklornim plesovima nastupili su i oni najmlađi čiji su pokreti bili tako skladni kao da su život započeli s onim taktovima.

Uz pjesmu i ples vrijeme je brzo odmicalo i najednom, kada se ni nadali nismo, u dvorani punoj posjetilaca, pojavio se sv. Nikola i sa svojom biskupskom mitrom polako se probijao do pozornice. Djeca su ga brzo uočila, predusrela aplauzom uz pozdrav: Nikola dolazi! Oko stotinu djece bilo je nagrađeno od sv. Nikole bogatim darovima. Kada je Nikola ispraznio

svoju vreću, ispričao se da ga čekaju još mnoga djeca i da je put podalek. A možda je bio i u strahu da će se pojaviti još koji glasić: „Imaš li što za mene?“ Nikola nije mislio da u Neussu ima tako puno djece pa je žurnim koracima, dijelajući još usput blagoslov, iščeznuo iz dvorane. Bilo je ugodno gledati dvoranu punu gostiju. Bilo ih je koji su čitavu večer stajali na nogama. No, to nije umanjilo našu radost i božićno raspoloženje koje se može doživjeti jedino u toplom zajedništvu. Naše goste je osobito razveselio svojim šlagerima Miljenko Radušić i najmlađi član Wuppertalske grupe Saša Babli. On je najprije obrisao suze treme a onda zapjevao. Za ples je svirao poznati VIS „Zagreb“. Zahvaljujući našem župniku p. T. Duki i svima koji su spremno pomogli kod pripreme ovog božićnog slavlja, te večeri smo zaista doživjeli pripadnost jednom narodu i jednoj vjeri.

L. Zovkić

40

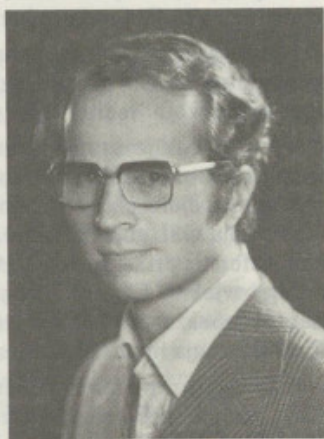
40

58

KRONBERG

„Ovu ću kolajnu rado nositi i čuvati”

Nijemci koji su čuli za naše Susrete mladeži prate ih s posebnim udivljenjem i simpatijama. Posebno im za oko zapinje naša Biblijska olimpijada. O njoj govore preko radija, o njoj pripovijedaju u svojim župnim zajednicama, o njoj pišu. I katolici i evangelici! I ne samo to! Pokušavaju je čak presaditi na svoje religiozno tlo koje nešto takvoga ne pozna. S uspjehom.



Gosp. G. Wiesner, organizator Biblijske olimpijade

Tako je Evanđelički religiozno – pedagoški centar, na čelu sa župnikom Wiesnerom, organizirao 5. siječnja 1981. g. u Kronbergu kod Frankfurta jednu malu Biblijsku olimpijadu koja je na vlas sličila našoj velikoj. U prostorijama centra okupilo se pedesetak osoba: evangelički vjeroučitelji s obiteljima i desetak hrvatskih „olimpijaša” iz Frankfurta i Offenbacha. Imenovan je

voditelj (g. I. Šponar), izabran žiri, određeno gradivo za natjecanje, protumačene propozicije. Devet „vjeroučeničkih” ekipa za velikim stolovima nestrpljivo je čekalo da natjecanje započne. Naši su mladi bili pomiješani s njemačkim natjecateljima. Želja za pobjedom, prenaplaćena na našim olimpijadama, nije ovdje bila u prvom planu. Najprije se počelo s pismenim dijelom pitanja. U vedroj ozbiljnosti ekipe su zaokruživale točne odgovore. Pitanja su bila iz Lukina Evanđelja, iz povijesti Crkve u Hrvata i iz opće kulture koja se tiče naših „gastarbeiters”. Tako je jedno pitanje glasil: „Koji je službeni jezik u Jugoslaviji?” Od tri moguća odgovora trebalo je zaokružiti onaj koji je bio točan. Na to i na druga pitanja sve ekipe nisu najbolje odgovorile, pa se počeo profilirati vrh ljestvice.

U drugom dijelu kviza trebala su djeca i odrasli nacrtati što više životinja (zoološki vrt sv. Luke) koje spominje Lukino Evanđelje. Tko je poslije 3 – 4 crteža „zapeo”, mogao je pogledati Lukin tekst i nastaviti posao. Radilo se marljivo i veselo. Svi su crteži bili obješeni na zidu. Žiri nije ni u ovoj disciplini imao težak posao.

A onda se prešlo na usmeni krug pitanja iz Evanđelja sv. Luke. Naši su mladi bili vrlo dobri. Kad god su oni odgovarali u ime ekipe, pljuštale su desetice. Oni su i odgovorima, i čistoćom njemačkog jezika i neusiljenim držanjem jednostavno osvajali domaćine koji su se, kao u čudu, pitali: „Odakle ovima toliko znanje?” Nakon tog kruga žiri je pronašao pobjednike nagradivši ih hrvatskim suvenirima. I svi drugi natjeca-

telji dobili su po kolajnu s naše prošlogodišnje olimpijade. Jedan stariji vjeroučitelj je naglas rekao: „Ne volim kolajni, ali ovu ću rado nositi i čuvati”.

Po završetku ove biblijske olimpijade govorio je p. Ignacije V. o povijesti hrvatskog naroda, o domovinskoj Crkvi i o našoj crkvenoj strukturi u Njemačkoj. Šteta što za diskusiju nije bilo više vremena. Zajednički ručak i naše sudjelovanje na petodnevnom sastanku koji se održavao pod nazivom „Evropljani se upoznaju” završen je pjevanjem „Oj pastiri, čudo novo” na njemačkom.

Ova izvrsno pripremljena i organizirana mala Biblijska olimpijada nemalo je doprinijela međusobnom upoznavanju, približila je njemačke evangelike hrvatskim katolicima i obrnuto te pokazala, u malom dakako, kako su brojni i različiti putovi koje treba tražiti i kojima treba ići da zajednički život nas Evropljana postane podnošljiviji, ljudskiji, kršćanskiji. Iv.

GÖPPINGEN

Đakonsko ređenje uz predbožićni oproštaj

Hrvatska katolička misija Göppingen proslavila je 14. 12. 1980. g prvi put u svom postojanju đakonsko ređenje. Za đakona je zaređen Ilija Petković, student teologije u Eichstätt-u, a član mostarske biskupije. Pred prepunom crkvom vjernika ove misije, kao i iz susjednih misija Balingena i Schwäbisch Gmünda, liturgijsko slavlje i đakonsko ređenje predvodio je sarajevski biskup dr. Tomislav Jablanović koji je za tu prigodu došao iz domovine.

Ovim vjernicima je Ilija već i prije bio dobro poznat, jer je nekoliko puta u ovim misijama sa sastavom bogoslova koji je on osnovao, u crkvama i dvoranama svirao i pjevao.

Poslije sv. Mise u Stadhalli je održan susret s biskupom i proslava sv. Nikole. Lijepo pjevanje i priredba što su je izvela djeca iz Göppingena i Balingena, oduševila je mnogobrojni svijet kao i samog biskupa.

Na kraju je ređenik skupa sa svoje četiri sestre, od kojih su dvije redovnice, održao koncert duhovne i zabavne glazbe.

Našem novozaređenom đakonu Iliji želimo mnogo uspjeha i Božjeg blagoslova u đakonskoj službi. M. M.



„Zoološki vrt” sv. Luke prešao je iz teksta na zid zahvaljujući poznavateljima Evanđelja

HAGEN

Biskupov posjet i sastanak s Nijemcima

Đakovački biskup mons. Ćiril Kos posjetio je u listopadu prošle godine našu misiju. Bio je to prvi posjet jednoga hrvatskog biskupa našim vjernicima u Hagenu. Na Misi koju je o. Biskup predvodio okupilo se oko 600 vjernika. Poslije sv. Mise, u lijepoj i velikoj dvor-

ani koja će ubuduće stajati našim vjernicima na raspolaganju, govorio je o. Biskup o problemu otcijepljenja od domovine i od obitelji. – Na sv. Misi koja je organizirana za Nijemce i Hrvate 16. 11. 1980. g. okupilo se oko 500 vjernika. Nakon sv. Mise svi su „misari“ pošli u dvoranu na razgovor kojemu je bio cilj da se Hrvati i Nijemci više upoznaju i tako više poštuju. I ovdje vrijedi ona stara latinska: „Ne možeš voljeti ono što ne poznaješ“.

Dr. B. Tomac



Susreti između Nijemaca i Inozemaca, kao ovdje u Hagenu, pomažu međusobnom razumijevanju i otklanjanju predrasuda

STUTT GART. „Biblische Reisen“, najveći njemački organizator putovanja u Svetu zemlju, ima pune ruke posla. Godine 1980. hodočastilo je preko ovoga ureda oko 10.000 Nijemaca u Isusovu zemlju. Kurt Speidel, poslovođa ovoga putničkog ureda, rekao je praveći godišnju bilansu: „Istinita je riječ sv. Jeronima da je Sv. zemlja peto Evanđelje. Svetozemaljski dojmovi čine da Sv. pismo postaje doživljenije i opipljivije. S gotovo svakim mjestom povezuje se i riječ biblije“. Naddušobrižnički ured organizira i ove godine, od 11. do 18. travnja, hodočašće u Izrael.

ZAGREB. Povodom svršetka Benediktove godine i proglašenja sv. Ćirila i Metoda zaštitnicima Evrope organizira se od 19. – 23. ožujka ove godine zajedničko hodočašće domovinskih katolika (Hrvata, Slovenaca i drugih) u Rim i u druga benediktinska svetišta. Javljeno je da će sve hodočasnike primiti u posebnu audijenciju u subotu 21. ožujka Sveti Otac. Na put se kreće iz Zagreba 19. 3. u 19.00 sati. Cijena: 4.000 novih dinara. Prijave i informacije: Glas koncila, Kaptol 8, Zagreb.



Kardinal Ratzinger o hrvatskim časnim sestrama

O hrvatskim časnim sestrama koje rade u Njemačkoj rekao je kardinal Ratzinger:

„Ja poznajem hrvatske časne sestre koje ovdje kod nas rade i moram stalno govoriti kako na mene ugodno djeluje njihov humor, njihova mladenačka svježina i njihova vjera, kao i rezultati njihova rada, kako sve izvršno vode: od kuhinje pa do svih drugih servisa. Upravo mislim na dva staračka doma koje sam prošle godine posjetio o Božiću. Vidio sam kako se tu sve slaže kao tijelo i duh, kako su kuće ispunjene radošću i vjerom tih mladih sestara i kako one u isti mah postižu izvanredne ekonomske rezultate.“

Ove se godine slavi 800. obljetnica rođenja sv. Franje Asiškoga. Članak „Miri dobro u zemlji hrvatskoj“ može izvršno poslužiti svećenicima i vjernicima prigodom organiziranja te proslave.

Kratke vijesti

RIM. Apostolskim pismom od 31. 12. 1980. godine proglasio je papa Ivan Pavao II svetu braću Ćirila i Metoda, uz sv. Benedikta, zaštitnicima Evrope. Ovo proglašenje ima i veliko ekumensko značenje, rekao je Papa. Obojica su naime svoje poslanje vezali uz Crkvu u Carigradu i uz Petrovu Stolicu u Rimu. Njemačka biskupska konferencija pozdravila je ovu Papinu odluku kao „znak u pravcu zajedničke Evrope, znak koji se ne može previdjeti“.

STUTT GART. Župnik konkatedrale u Stuttgartu (u njoj se svake nedjelje i blagdana okupljaju Hrvati na sv. Misu na hrvatskom) i gradski dekan mons. Erich Sommer odlikovan je Saveznim križem za zasluge. Odlikovanje mu je 13. siječnja 1981. g. predao stuttgartski gradonačelnik M. Rommel. Prigodom predaje odlikovanja g. Rommel je posebno istakao i pohvalio dekanovo zauzimanje za inozemne sugrađane i njihove obitelji.

BONN. Građani S.R. Njemačke popili su, po glavi stanovnika, u prošloj godini 12,7 litara žestokih alkoholnih pića. Kako priopćuje Savezno ministarstvo za zdravlje, u ovom se stoljeću nije nikada u jednoj godini

popilo toliko žestokog pića. Inače u ovoj zemlji ima milijun i pol do dva milijuna alkoholičara. Oko 150.000 mladih i oko 400.000 žena podaje se alkoholu. U toku 1980. godine policija je oduzela 160.000 vozačkih dozvola. U više od 90% slučajeva krivac za oduzimanje dozvole bio je alkohol. Broj alkoholičara povećava se godišnje za 90.000 osoba, a 17.000 ljudi umrlo je prošle godine zbog prekomjernog uživanja „kapljice“. Broj stranaca-alkoholičara nije objavljen ali se pozitivno zna da je relativno vrlo velik. U S.R. Hrvatskoj, pisano je o tome, neslavni rekord u konsumaciji alkohola pripada Gospiću. No, mnoga mu druga mjesta u našoj domovini osporavaju to prvenstvo.

FREIBURG. Nijemci svojoj djeci sve više daju biblijska, kršćanska imena. U 1980. godini u ovom gradu je najviše dječaka dobilo ime Stjepan. Kod djevojčica najčešće je ime Stjepana (Krunoslava). Zatim slijede: Kristijan, Florijan, Mihael, Matej, Danijel, Tobija, Andrija, Filip i Marko kod dječaka, a kod djevojčica: Aleksandra, Simona, Julija, Katarina, Danijela i Kristina. Nadamo se da će se tom trendu (tako jako ukorijenjenom u hrvatskoj povijesti!) pridružiti i naši roditelji koji se, i u toj stvari, vrlo brzo germaniziraju i amerikaniziraju.

Vijesti iz Naddušobrižničkog ureda

„Bio sam u nevolji – ti si mi pomogao”

Milodari

Na Spendenkonto Naddušobrižničkog ureda u Frankfurtu (Stadtsparkasse, Konto Nummer 88838) prispjeli su brojni milodari za Crkvu u Hrvata i za braću u nevolji.

Za **splitsku katedralu** darovali su: misionar Z. Čulić iz Dortmunda 1.000.- DM i misionar S. Vrdoljak iz Hagena 1.000.- DM; za **zagrebačku katedralu**: obitelj Kovačić iz Rodgaua 600.- DM i nepoznati darovatelj 20.- DM; za **Nadbiskupski ordinarijat u Sarajevu**: misionar M. Kopic iz Ulma 2.000.- DM; za **Karitas u Zagrebu**: Hrvatska kat. misija iz Dortmunda 513.- DM, A. Bilešić iz Frankfurta 50.- DM, obitelj iz Steinbacha 260.- DM, A. Kutleša iz Braunschweiga 500.- DM, T. Ivošević iz Frankfurta 30.- DM, S. Buljević iz Bremerhavena 50.- DM, Hrvatska kat. misija iz Dortmunda 340.- DM, M. Milić 50.- DM, J. Gucek iz Kassela 50.- DM, A. i A. Bedenicki iz Frankfurta 200.- DM i V. Vinković iz Offenbach 300.- DM; za **Majku Terezu**: WDR (jugosl. redakcija) iz Kölna 20.- DM; za **misiju Zaire** (Afrika): Hrv. kat. misija iz Dortmunda 588.- DM; u „**Kruh sv. Antuna**”: V. Vinković iz Offenbacha 600.- DM; za **Bogoslovni fakultet u Zagrebu**: obitelj iz Steinbacha 100.- DM i T. Ivošević iz Frankfurta 50.- DM; za **crkvu sv. Križa u Novom Zagrebu**: T. Ivošević 30.- DM; za **kat. župni ured u Osijeku** („od djetinjstva paraliziran”): T. Ivošević 30.- DM; za **kat. župni ured Oskoci** (za Katu): T. Ivošević 20.- DM; za **Baru Rujčević u Petrinji** (izgorjela kuća i brat): T. Ivošević 20.- DM; za **župni ured Kljaci** (kod Drniša): J. Prnjak iz Dortmunda 100.- DM.

Svi su milodari već dostavljeni onima kojima su bili namijenjeni. Srdačna hvala! Gornje i slične potrebe i nadalje toplo preporučujemo velikodušnosti naših čitatelja.

Proljetni pastoralni sastanak hrvatskih misionara i pastoralnih suradnika u S. R. Njemačkoj održat će se od 9. do 13. ožujka 1981. godine u Vierzehnheiligen. Glavna tema ovogodišnjeg sastanka bit će: **Prenošenje kršćanske baštine**

na srednju i mladu generaciju u svjetlu biblije, s posebnim aspektom na naše prilike u inozemstvu. Predavači će biti zagrebački franjevci o. Bonaventura Duda i o. Emanuel Hoško. Euharistijskim će slavljinama predsjedati zadarski nadbiskup mons. Mario Oblak.

X. Susret hrvatske katoličke mladeži i Biblijska olimpijada održat će se 1., 2. i 3. svibnja 1981. u Frankfurtu. Do promjene termina došlo je zbog opravdanih razloga o kojima su svi misionari informirani na regionalnim sastancima. Prvoga svibnja, popodne, održat će se sportska natjecanja u raznim disciplinama. Drugoga svibnja, dopodne, mladi će razgledati aerodrom i zoološki vrt u Frankfurtu. Istoga dana, popodne, bit će natjecanje u kvizu znanja. Trećega svibnja predvodit će izjutra, zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić euharistijsko slavlje u frankfurtskoj katedrali. Toga istog dana, popodne, održat će se, u organizaciji Naddušobrižničkog ureda, svečana akademija za mlade i odrasle.

Postoralnim asistentom u Hrvatskoj katoličkoj misiji Mülheim/R. imenovan je 1. siječnja 1981. godine diplomirani teolog **Josip Vukadin**. Josip je rođen 9. 9. 1951. u Srđeviću kod Livna. Gimnaziju je završio u Visokom, 7. semestara teologije u Sarajevu, a u Bochumu je diplomirao teologiju. Sada još studira povijest umjetnosti i arheologiju.

Nova knjiga:

„Branimirova godina”

Nedavno je izašla iz tiska fotomonografija „Branimirova godina”. To je spomen-knjiga jubilarnih slavlja 1.100. godišnjice izmjene pisama između hrvatskog kneza Branimira i pape Ivana VIII (879. g.) kojima je utvrđena vjernost Hrvata Rimskom biskupu. U knjizi se nalaze brojni povijesni dokumenti, govori, reportaže s vrlo mnogo ilustracija, posebno s proslave u Rimu i Ninu. Format je monografski. Knjiga je tiskana na finom papiru, ima 320 stranica sa 180 fotografija u boji i u crnobijeloj tehnici. Naklada je ograničena. Cijena: 98.- DM. Narudžbe prima: Hrvatski naddušobrižnički ured, Frankfurt/M., Schreyerstr. 1.

Naši pokojnici



† Nedjeljko Matić

U prometnom udesu kod Bischofsheima poginuo je 18. 12. 1980. godine u 32. godini života **Nedjeljko Matić**. Pokojnik je bio drag svima koji su ga poznavali. Bio je praktični i angažirani katolik. Počivao u miru Božjem!

Wenn ich gestorben bin...

Wenn ich gestorben bin,
wenn mein Leichnam hinausgetragen wird,
sage nicht: Schade, schade!
Größer ist der Schaden, wenn Milch sauer wird.
Wenn ich gestorben bin,
wenn mein Leichnam hinausgetragen wird,
höre ich nicht auf zu sein.
Vergehen etwa Sonne und Mond,
wenn sie untergehen?
Und welches Samenkorn treibt nicht aus,
sobald es ausgesät wird?
Warum zweifelst du an der Unsterblichkeit des Menschen?

Enes Kisević
aus dem Kroatischen übersetzt
von Sr. Daniela Pinterits

55

54

57 34

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Svijeća za Baricu

Svakog drugog veljače, na blagdan Svijećnice ili Kandelore, imam naviku upaliti svijeću za onoga tko me je u protekloj godini na nešto posebnoga potaknuo. Za nesretnu Baricu iz zagorskog sela Klanjec koja me je, i ne sluteći, opet jednom potsjetila na neumrlu ljudsku dušu, i za njezinu svijećicu izabrao sam jednu od najljepših crkvice u gradu, sv. Leonhard, cudnu staru građevinu dolje uz rijeku, ispunjenu stoljetnom toplinom, miomirisom tamjana i molitvama prošlih pokoljenja, a ne jedan od onih modernih hramova s gredama iz armiranog betona, gdje čovjek stalno strahuje da mu se atomska bomba ne sruši na griješnu glavu!

Kakav napredni mudrac i revni učenik Marksa i Lenjina naglasit će možda onu riječ iz biblije: „Neuk veli: nema Boga!“, pa će onda posprdno odmahnuti: „Kakav vječni život! Kakva neumrla duša, popovske priče! Danas samo znatost važi!“ Mogao bih mu odvratiti s budistima iz Tibeta koji vjeruju da u svakom biću stanuje ne samo jedna, nego čak tri duše: prva ima sve karakteristike žive osobe, druga je centar tjelesnog zdravlja i blagostanja (ova može naše tijelo povremeno napustiti), a treća je neumrla duša koja poslije tjelesne smrti tako dugo luta po svijetu, dok ne stigne konačno do vječnog mira u Bogu. Ali namjesto ovakvih i drugih filozofskih dokaza, od starog Aristotela do Tome Akvinskoga i modernog Solovjeva, ja ću samo ispričati doživljaj s Baricom.

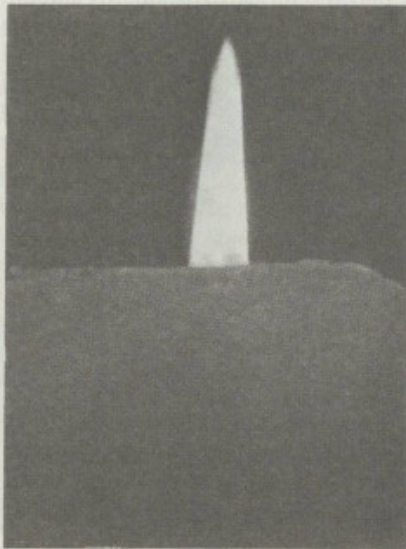
Šarena marama na glavi, široke suknje, pogled pun nade u budućnost (ovu sadašnju u obliku srebrenih maraka, ne onu buduću o kojoj već trideset godina proročki pripovijeda predsjednik općine!), tako, kao danas, vidim pred sobom Baricu, rumenu seljanku, čistu kao proljeće, kad je prije kakvih deset godina sa svojim Štefom došla na „privremeni“ rad u Njemačku. Najbolje se još sjećam njezinih očiju. Kao u dvama širom otvorenim oknima slamom pokrivene zagorske „hiže“, u njezinim očima se zrcalilo plavo hrvatsko nebo iznad veselih brežuljaka, voćnjaka i vinograda s „kletima“, berba zrelih „grozdeka“, „črteni vinčec“ u čašama, i stara pjesmica „Još ni jedan Zagorec“...

Nekoliko godina im išlo ovdje da ne može bolje. Barica i Štef „delali“ dan i noć što god im palo pod ruke, slali „starem

mameku“ redovito „penez“ za petgodišnju Višnju i dvogodišnjeg Iveka, pokrili „hižu“ pečenim crijepom, Barica se obukla „po gospočki“, a Štef nabavio i dobra rabljena kola: jednom riječju, Barica i Štef našli raj na zemlji. Tako su jurile godine jedna za drugom, kao zrnca na krunici.

Kao njih dvoje, tako se velika većina naših ljudi u tuđini ponaša: rade pošteno i uzorno, marljivo štede, nikoga ne vrijeđaju, ali o njima nitko ne govori niti piše – uvijek je zanimljivije za trač ono par usijanih glava ili pametnjakovića koji i na nepošten način žele brzo doći do novaca!

Jedne večeri dođe u ured jedna starija žena. Činila mi se poznata, samo nekako posve drugačija. Zaplakane oči jedva se vide iza nadutih, nezdravih obraza, kosa u neredu, haljine prljave, a žena debela kao bundeva. U prvi čas sam se zgrozio. Bila je to Barica! „Gospon, kaj da delam? Štef počel piti i oditi za drugimi ženskami, a svakog petka i svetka me bi je na plavo, ne šale mameku više penez za decu. Kaj bum sama na svetu? Bolje da se ubijem!“



Nekoliko mjeseci kasnije sam saznao da je Štef zatražio i dobio rastavu braka pa oženio jednu mlađu Srbijanku. A onda s Baricom, kao s praznim kolima, pošlo naglo nizbrdo... Kad joj bilo teško, uzela bi na kiosku par boca piva, zaključala se u sobicu, pila i plakala. Gazdarica onog prljavog, jeftinog hotela blizu kolodvora gurala joj sve više soba za čišćenje, davala joj malo jesti, tukla je dapače metlom po odebljalim nogama i strpala je u neku mračnu sobicu u podrumu. Tako je Bari-

ca počela provoditi svaku slobodnu minutu pred kioskom, u društvu neobrijanih pripitih penera, a pred njom cijeli niz boca. Postala prava pijanica.

Ne smije čovjek ni u poslu ni u piću pretjerati. Istina, nisam ni ja osobno protiv dobre boce vina ili čašice domaće šljivovice. I to je Bog stvorio da se veselimo i ugrijemo! Kad dođe Mile, prilično nakresan, pa me zadržava, ja ga strpljivo slušam i ne ljutim se. Ili kad čujem kako su se ljudi nedjeljom poslije Mise pošteno napili pa onda razbili cijeli inventar „Bosne“ ili „Slavonskih noći“ blizu kolodvora, znam da je sve to dnevna kronika života koja me ne uznemiruje odviše. Naši su takvi: danas će ići pješke na proštenje, iskreno će se ispovijediti i pričestiti, a istog će dana premlatiti sve što mu padne pod šake. Ali pijana ženska je nešto neprirodna, odvratna. Nekoliko dana prije kraja u bolnici, gdje je umrla sama bez ikoga svoga, došla Barica još jednom k meni pa kuka i jada se. Kad sam je pokušao nagovoriti da promijeni radno mjesto i da traži posla u kakvoj mirnoj bolnici, ona samo odmahne rukom: „A kaj me bude kogod vzel ovaku?“ Doista, na Barici se sve, od našeg prvog susreta prije deset godina, na gore izmijenilo: prljava, neuredna, debela, uvijek pripita.

Kad je prestala jadikovati, nehotice dignem pogled i sav se uplašim: oči još uvijek iste, kao dva otvorena prozora! Istina, u tim očima nebo nad Sutlom nije više onako plavo kao nekad, vjetar vitla žuto lišće po voćnjacima i vinogradima, ali u tim očima se još uvijek odrazivala vječna duša, proljetna ljepota i čistoća. Sve je razdrmano i uništeno od nesreće i alkohola, ali duša u Baričinih očima je ostala uvijek ista, nepromjenjiva, vječna. Sličan osjećaj imaju stariji ljudi kad se gledaju u zrcalu: „Zar sam to ja?“ Ništa vanjskoga na tijelu ih ne potsjeća više na one poduzetne dečke, pune planova, na ono što su nekad bili. Postarjeli, udebljali, bez mladenačkog poleta, umorni i zlovoljni. Ali, ako bolje pogledaju, otkriju u svojim očima istu onu vječnu dušu koju od djetinjstva poznaju, pa sad opet znaju da su to baš oni, a ne netko drugi. „Tu sam! Vječno ću isti postojati!“

Ovu spoznaju vječne, neumrle duše koju sam u toku brzog, bezbrižnog života skoro bio zaboravio, zahvaljujem Barici iz Klanjca, i zato, evo gori na Svijećnicu u Sv. Leonhardu moja svijećica za nesretnu Baricu iz Zagorja. Ivo Hladek

60

40

60

Za djecu i odrasle koji ih vole

PRIČA DO PRIČE...

Sva djeca i mnogi odrasli vole bajke i priče. Vole ih slušati, vole ih čitati, vole ih prepričavati... Vole ih i izmišljati.

Poklanjamo vam jednu lijepu bajku i pozivamo vas da je čitate, zamišljate, stvarate... To je bajka o malome kralju koji je bio nesretan. Pročitajte bajku i posudite malome kralju svoju maštu, svoje želje te mu pomozite da više ne bude nesretan.

Bajka o vratima

Kada sam bio dijete, mati mi je, da bi me uspavala, pričala jednu priču – priču o kralju i vratima. Pričala mi je i druge priče, ali od svih ova mi je bila najdraža. Svake večeri htio sam je ponovo čuti. I mati mi je udovoljavala.

U jednoj dalekoj zemlji, pričala je, umre kralj. Na njegovo mjesto dođe njegov sin koji je još bio dijete. Iako nije donosio značajne odluke kao što to čine odrasli kraljevi, od tog časa njegov se život potpuno izmijenio. Biti kralj bila je to teška igra koja mu je oduzela druge lijepe i bezazlene igre.

Ipak, bila je u svemu tome jedna stvar koja ga je onespokojavała više od drugih – kada je postao kralj, nisu mu dopuštali da dodiruje vrata. Kraljevi, govorili su mu, ne dodiruju vrata. Zavidio je običnoj djeci, zavidio je svima koji su slobodno mogli dodirivati vrata. I on sam nije imao druge želje.

Jedina vrata koja je mogao otvarati bila su vrata škrinja, ormara, kutija i različitih polica. Ali bila je to slaba utjeha. Ni kroz jedna od tih vrata nije mogao proći, niti im se mogao naći s druge strane.

Posebno su ga zanimala velika vrata, ona koja imaju čudne brave i ključeve, tamna vrata koja se otvaraju sporo i dostojanstveno, kao da odvajaju nešto važno i posve različito.

Iznenada iz igre, kada je mislio da ga nitko ne gleda, potrčao bi da otvori vrata. Vrata su se sama otvarala, svuda su se nalazili slugi i stražari.

Da vrata mogu otvarati slugi, a ne on koji je gospodar svima njima, činilo mu se velikom nepravdom. Pokušavao je to objasniti svojoj majci, stričevima i svima koji upravljaju kraljevinom i izmisliti od njih odobrenje. Kraljevi ne dodiruju vrata, govorili su mu.

Usred noći dok su svi spavali, znao je iznenada ustati i krenuti prema vratima, slugi bi se začas našle oko njega i vraćale ga u krevet. I tada, kada bi zaspao, sanjao bi samo vrata. Otvarao ih je jedna za drugima kao što vjetar iznenada otvara prozore u nestašnoj igri...

U priči kao da je to mjesto imalo čarobnu moć. Pri tim riječima ja bih svake večeri zaspao. Druge večeri molio sam majku da mi tu priču ponovo priča. Nado sam se da ću ostati budan i čuti njen kraj. Mora da je mali kralj, mislio sam, pronašao način da otvori vrata i izađe iz svoje žalosti.

Ali, jedne zime kada mi se činilo da se vrata moraju otvoriti, zbog se događaj koji je prekinuo svaku majčinu riječ: ona umre od neke beznačajne bolesti. Kao da je otišla na put, mislio sam da će se vratiti i reći mi kako je kralj otvorio vrata. Ona se nije vraćala i iz njenih usta nisam nikada čuo kraj priče.

Dugo sam molio djeda i baku da mi pričaju tu priču. Nisu je znali. Oca se nisam usuđivao pitati. On je bio daleko od riječi. Njega sam mogao pitati o psima i konjima, o vratima ne.



I ona će pokušati dovršiti ovu bajku

Od tada, od smrti majke, postao sam, mogao bih kazati, bolestan od vrata. Tek kada su mi se igre i kretanja počeli vezivati za prostor oko kuće, polako sam potiskivao i zaboravljao priču.

No vratila se ona, kao što se vraća bolest koju smo u djetinjstvu preboljeli. Vratila se kada sam postao mladić, u to vrijeme kada se čovjek ne miri s nejasnoćama i nemogućnostima. Svim snagama

svoga bića pokušavao sam se dosjetiti koje su to bile riječi koje mi je majka došapnula u san.

I kada je radoznalost prerasla sram, počeo sam oprezno pitati ljude: kako je kralj otvorio vrata? Jedni su me ispricali podsmijehom, a drugi nisu znali. Zbog toga sam to pokušavao riješiti sam: zamišljao sam se na mjestu maloga kralja, koračao po sobi, doticao vrata – ništa mi nije donosilo spokoj i rješenje.

Nije moguće da nitko ne zna kako je završila priča? Treba otputovati – odlučio sam. Putnici na putu otkrivaju nove zemlje, pojave i ljude. Hod je ono što odaje tajne. U beskrajnom svijetu svima se pričama nalazi kraj.

Prilaziti ću ljudima koje budem susretao, ispričat ću im priču o vratima i molit ću ih da je nastave, molit ću ih da mi kažu kako se po njihovu mišljenju priča završila. Iz polusna i sna vratit će mi se majčine riječi i prepoznat ću koji je završetak pravi a koji nije.

I tako jednog proljeća, jednog jutra dok je sve spavalo, s torbom, štapom i u dobrim cipelama napustio sam kuću u kojoj sam živio. Odlučio sam da se neću vratiti dok ne doznam kraj priče.

Lijep je bio veliki svijet. Na vrhovima brda ili gledajući nova lica i prizore zaboravljao sam vrata, ali u časovima tuge, koji su česti na putu, ponovo sam se vraćao vratima, sjećanjima na majku i tražio riječi.

Prvu zanimljivu priču ispričao mi je u jednoj gostionici vojnik koji se vraćao iz rata. Kada je čuo početak moje priče, obradovao se i odmah pristao da je nastavi.

Danijel Dragojević

Dovršimo bajku!

Pročitati ste „Bajku o vratima“, ali niste saznali kako je mali kralj uspio otvoriti vrata. Pročitajte bajku još jednom i pokušajte pomoći malome kralju: zamislite maloga kralja, njegovu majku, slugi, prostor u kome živi, vrata koja želi otvoriti, sve ono što se događa oko njega...

Zamislite da vi otvarate vrata, da prolazite kroz njih, da gledate što se sve nalazi s druge strane vrata...

Zamislite maloga kralja kad je uspio otvoriti vrata: kako se osjeća, što čini, tko mu je pomogao otvoriti vrata...?

Priču nećete moći izmisliti odmah, i neće vam uvijek biti ista. Mislite na nju malo danas, malo sutra..., mijenjajte je, po-



Knjige – knjige – knjige...

Biblija za najmlađe

12 malih slikovnica u boji za djecu predškolske dobi. Najljepše biblijske zgode. Izvrsno uvođenje u vjeru u obitelji. Pojedinačni primjerak 7 din. Komplet u kutiji 80 din. Na veće narudžbe posebni popusti.

U ovom nizu biblijskih slikovnica sadržane su ove zgode:

1. Noa pravi lađu, 2. Josip sanjar, 3. Košara na rijeci, 4. Jona, 5. Dijete u štali, 6. Bolestan čovjek ozdravio, 7. Sjeme na zemlji, 8. Odlutala ovca, 9. Dva brata i otac, 10. Čovjek na grani, 11. Isus ostaje s nama, 12. Ovo moraju svi čuti.

Ante Jakšić: Šana se udaje

Roman, nastao između dva rata, o tužnoj ljubavi bogate šokačke djevojke – udavače. Str. 200. Cijena 120 din.

kušajte je sebi glasno ili poluglasno ispričati (možda prije spavanja, nakon večernje molitve). Kad osjetite da ste pronašli kraj, da ste otkrili kako je mali kralj uspio otvoriti vrata, napišite to (ili zamolite stariju sestru, brata ili roditelje da vam napišu) i pošaljite na našu adresu. Još nešto: bajka koju ste izmislili bit će drugačija od bajki ostale djece, bit će to vaš poklon malome kralju, ostaloj djeci i roditeljima. Ne morate zato biti zabrinuti je li ona bolja ili manje dobra od bajki ostale djece.

Za one koji još ne znaju pisati i za one koji radije crtaju: I vi možete izmisliti svoju bajku. Zamislite vrata koja želi otvoriti mali kralj. Zamislite ih kao da ih gledate: kakvog su oblika, kakve su boje, čime su ukrašena, kakav im je ključ i brava, zamislite da ih vi otvarate... i nacrtajte ih. Možete nacrtati i maloga kralja (kako izgleda, što radi, kako se osjeća...).

Crtajte flomasterima ili bojama (ne olovkom).

Svoje bajke (napisane i nacrtane) pošaljite na adresu:

Živa zajednica, 6000 Frankfurt/M., Schreyerstr. 1.

Ana Zelić

Uz ponovno izdanje knjige „Kultura Hrvata kroz 1000 godina“

Duhovnost je kultura svakoga naroda

Zagrebačka nakladna kuća „Globus“ prošle godine je pretiskala u dvije velike knjige veličanstveno djelo „Kultura Hrvata kroz 1000 godina“ koje je još prije II. svjetskog rata napisao hrvatski pisac Josip Horvat (1896. – 1968.). Prvi je svezak bio objavljen 1939. a drugi 1942. godine. Novo izdanja obuhvaća 1004 stranice sa sedam stotina slika od kojih su brojne u bojama, 16 povijesnih zemljovida i 76 ukrasnih početnih slova. Cijena obaju svezaka je 159.– DM. Narudžbe prima: Hrvatski naddušobrižnički ured u Frankfurtu.

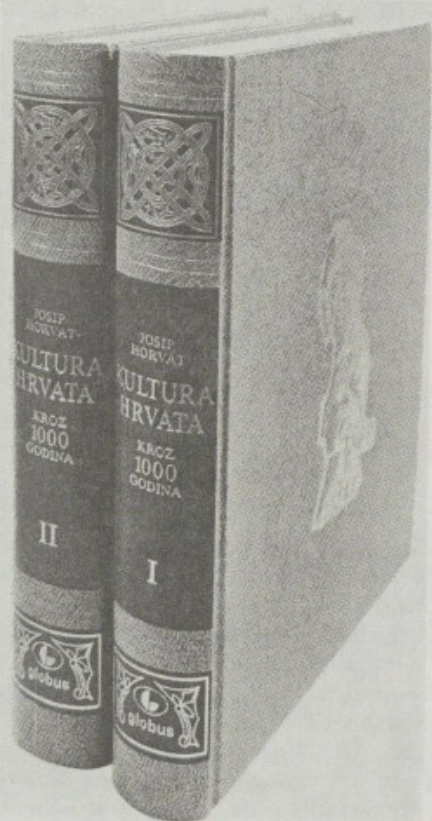
U ovom je izdanju izvorno Horvatovo djelo nadopunjeno nizom bilježaka u kojima se izlažu neki znanstveni pogledi, djelomično protivni Horvatom gledištima. Također se u ovom izdanju zahvaćalo u samo Horvatovo izvorno štivo, kako u jezičnom tako i u misaonom pogledu. Ali sve to skupa bitno ne mijenja vrijednosti ovoga djela te ono, i u ovom najnovijem izdanju, ostaje ono što je i bilo: misaona i raskošno opremljena knjiga potrebna svakom čovjeku kojega zanima hrvatska kulturna baština.

Horvat je još 1939. g., u prvom predgovoru svojoj knjizi, napisao: „*Narodi se ne stvaraju ukazom. Oni su posljedak tisućljetnih djelovanja dijelom znanih, a još većma neznanih duhovnih i materijalnih snaga života. Na postanak i razvitak rijeke nalik je i postanak i razvitak jednog naroda. Povijest kulture jednoga naroda obuhvaća po tome svu njegovu prošlost. I politička povijest njegova samo je jedan ogranak povijesti kulture. Naziranja i težnje duha jednoga naroda, njegova individualnost, izražavaju se jednako u stvaranju i provođenju političkih odluka kao i u umjetničkoj tvorbi, oblikovanju pravnoga i društvenog porетка, izgradnji moralno-vjerskih shvaćanja i mjerila. Svuda je nazočan DUH STVARALAC.*“

Djelo Josipa Horvata obuhvaća kulturnu povijest Hrvata od dolaska u današnju našu postojbinu u 7. stoljeću poslije Krista pa do kraja prošloga stoljeća. Djelo završava pojavom braće Radića koji, kako kaže Horvat, vode Hrvate u susret novom stoljeću, politički i kulturno, vraćajući se seljačkom naro-

du i njegovoj izvornoj kulturi. I samo po duhu te kulture, veli Horvat, Hrvati mogu sačuvati svoje makar i skromno ali neotuđivo mjesto pod suncem.

U Horvatu djelu vjera, kao temelj svake kulture, zauzima velik prostor i vidno mjesto. Od tragova staroga vjerovanja preko pokrštanja i ugovora Hrvata sa Svetom Stolicom, glagoljaša, Splitskog crkvenog sabora, Bašćanske ploče i kralja Zvonimira, bosanskih bogumila i fratarara, svih ostalih redovničkih vrsta sve do Strossmayera, Horvat pomno izlaže golemi doprinos vjere općoj kulturi Hrvata.



Horvat je napisao svoje veliko djelo na novinarski način, što će reći da je svakom pristupačno. Ova bi knjiga trebala resiti svaki hrvatski dom, posebno u tuđini, da naša djeca mogu strancima pokazati da hrvatski narod, kako reče Stjepan Radić, „*nije šaka pustolova ni četa hajduka ni hrpa drvna, nego živa, jaka zajednica s tisućljetnom kulturom, s velikim idealom pravednosti i s nesavladivom vjerom u pobjedu pravice i dobra*“.

Kulturni zajedničar

Rajmund Kupareo: Pjesme

Izbor iz opsežna autorova pjesničkog opusa nastalog između 1930. i 1980. Str. 128. Cijena 100 din.

Uz novoizšla knjigu

Kad se laže, ovako se kaže!

U nedavno objavljenoj knjizi „Antijugoslovenska fašistička emigracija“, „Sloboda“-Beograd i Dnevnik-Novi Sad, 1980. g., autor knjige dr. Milo Bošković tvrdi na 280. stranici i ovo:

„... I u novije vreme veza ekstremnog klera u zemlji i inostranstvu sa emigracijom pojavljuje se kao ozbiljan faktor neprijateljskog delovanja jer se u inostranstvu našlo (u emigraciji ili s putnim ispravama) nekoliko stotina sveštenika koji deluju na liniji ekstremne emigracije. Klerikalizam i reakcionarno sveštenstvo u inostranstvu i zemlji ističu se kao značajan duhovni i materijalni podsticaj i oslonac emigracije. Kao posebno područje rada katoličkog klera u poslednje vreme su naši radnici na privremenom radu u inostranstvu. Među njima kler rastura svoja izdanja i nastoji da utiče u nacionalističko-separatističkom duhu. Katolički sveštenici po osnovi pripadnosti naših građana katoličkoj veroispovesti zahtevaju od

njih porez, neovisno od njihovog stava prema religiji. Nalazeći se pred činjenicom značajnog uticaja klera u ovim zemljama i pred mogućnošću otpuštanja sa posla i proterivanja iz zemlje, naši radnici su jedno vreme popuštali pod ovim pritiskom i udovoljavali zahtevima.

Kakav značaj crkva pridaje radu među našim radnicima pokazuje podatak i interes za tzv. pastoralni rad u inostranstvu. U SR Nemačkoj je rimokatolička crkva formirala preko 50 „dušebrižničkih centara“, katoličkih misija i župa, u kojima radi isto toliko sveštenika. Pri ovim institucijama rade i tzv. „socijalni uredi“ organizacije „Caritas“, gde je zaposleno oko 100 naših građana i emigranata od kojih su većina u vezi sa emigracijom koja zauzima neprijateljski stav prema zemlji. S druge strane, koliko katolička crkva iz zemlje brine o „inozemnoj hrvatskoj pastvi“, govori i podatak da u inostranstvu ima preko 200 dušebrižnika u isto tolikom broju župa, oko 600 čas-nih sestara i više od 100 socijalnih rad-

Zum Verständnis und Friedensdienst ermutigt!

Liebe Mitbrüder!

Liebe Mitarbeiter kroatischer Sprache!

Aus Pressemeldungen erfuhr ich, daß der höchste Vertreter der Sozialistischen Republik Kroatiens, Jakov Blažević, anläßlich des Erscheinens seiner Memoiren sich in verletzender Weise über den verstorbenen Erzbischof von Zagreb, Kardinal Aloisius Stepinac, geäußert hat. Auch Erzbischof Franjo Kuharić wird angegriffen wegen seines kürzlichen Pastoralbesuches kroatischer Auswanderer in Übersee.

In einer Veröffentlichung von Dr. Milo Bošković, die im Januar 1981 erschien, werden die Kroatischen Katholischen Missionen und die Sozialbüros des Caritasverbandes beschuldigt, in der Mehrheit Beziehungen zu Exilgruppen zu pflegen, die einen feindlichen Standpunkt dem Regime gegenüber einnehmen.

Der Kirche der Bundesrepublik wird unterstellt, durch Druckmittel – wie Verlust des Arbeitsplatzes – Kirchensteuer zu fordern, unabhängig vom Standpunkt des einzelnen zur Religion.

Diese Angriffe veranlassen mich, Ihnen, den kroatischen Priestern und Ihren

Mitarbeitern, heute am 21. Todestag von Kardinal Stepinac, vor aller Öffentlichkeit meinen Dank und meine Anerkennung auszusprechen für den selbstlosen Dienst, den Sie Ihren im Ausland lebenden Landsleuten ohne Rücksicht auf deren Sprache, Religion oder politische Überzeugung erweisen. Dieser Dienst wird mitfinanziert durch die Kirchensteuerbeiträge, die Sie selbst und Ihre katholischen Landsleute hier bezahlen.

Die erschwerten Lebensbedingungen hierzulande werden für viele Ihrer Landsleute durch die Anwesenheit der Missionare und Sozialberater und durch die Begegnungsmöglichkeiten in den Zentren leichter tragbar. Sie helfen mit, uns den Reichtum Ihrer Kultur und Sprache näherzubringen.

Darüber hinaus tragen Sie bei zu einem besseren Verständnis zwischen uns Deutschen und Ihrer Heimat. Dies ist ein ständiger und wirksamer Friedensdienst, zu dem ich Sie erneut und ausdrücklich ermutigen möchte.

In aufrichtiger Verbundenheit bin ich mit besten Segenswünschen und Grüßen

Ihr Dr. Georg Moser
Bischof von Rottenburg-Stuttgart

**ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 638213

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteure: Pater Ignacije Vugdelija
Pater Bernardo Dukić

Redaktionsrat: Dragan Čuturić, Anto Jelić,
Marijan Kopic, p. Josip Mrkonjić, p. Stjepan
Pavić, Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,-

Bankverbindung: Konto Nr. 129 072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (Blz. 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf

nika, koji svi predano rade u službi iseljene Hrvatske“. (Ovdje autor citira „Novu Hrvatsku“, br. 10, 1973).

Pitamo se:

- Kome služi ovakvo lažno pisanje?
- Tko to zahtijeva od radnika da plaćaju crkveni porez?
- Tko to radnike plaši i tko im prijeti protjerivanjem iz Njemačke?
- Tko zapravo nagovara radnike da ne plaćaju crkvenog poreza?
- Zar je požrtvovni, plemeniti i plodnosni pastoralni i socijalni rad hrvatskih svećenika i karitasovih socijalnih radnika samo „takozvani“ rad?
- Zar se tvrdnjom (i autorom!), da su gotovi svi hrvatski svećenici na liniji ekstremne emigracije („nekoliko stotina sveštenika“) ne bi moralo pozabaviti i državno tužilaštvo?

Uredništvo

Žeđ za istinom

Na suđenju Isusu Pilat je upitao Krista samoga sebe: „Što je istina?“ Naš narod kaže da je „Bog istina“ i kad netko premine kaže se da smo „mi na laži a pokojnik u istini“. U knjizi pod naslovom „Život za istinu“ (u izdanju Kršćanske Sadašnjosti, cijena 18 DM) francuski dominikanac Yves Congar, rođen 1904. godine, odgovara na niz pitanja svoga sugovornika o – istini. U stvari, dominikanac prepričava, ali sasvim otvoreno, svoj život, nade, strepnje, sumnje i istine: o dva svjetska rata, o Dostojevskom, Lutheru, o Piju XII, Ivanu XXIII i Pavlu VI, o Koncilu, o sreći i – istini. Ovo je jedinstvena knjižica koja se lako čita i preporuča se svima onima koji su žedni istine.

Ovo svjedočanstvo Yves Congar-a spada u vrhove suvremene svjetske duhovne književnosti i iskustava pa će ga rado pročitati svaki Hrvat koji žeda za misaonim štivom.

57

56

44